19430

Limbă și Literatură

pentru elevi

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE FILOLOGICE DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
BUCUREȘTI — 1972

1930

11 IUL. 2015

7 IUN 2014

19430

SOCIETATEA DE ȘTIINȚE FILOLOGICE
DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

LIMBĂ ȘI LITERATURĂ
pentru elevi

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

IAȘI 2022

București, 1972

35469.

LIMBĂ ŞI LITERATURĂ PENTRU ELEVI
apare sub îngrijirea unui colectiv format din:
Constanţa Bărboi, G. Beldescu, Al. Bistriţianu (redactor responsabil), Stela Coadă (elevă), Vladimir Dogaru, Doina Doru (elevă), Mircea Frînculescu (secretar de redacţie), Emil Giurgiuca, Ion Hangiu, Florin Jaru (elev), Augustin Macarie, Aurelia Marinescu, Tudor Opriş, Liviu Papadima (elev), Mihaela Roşu, Adriana Ruţă (elevă), Nicolae Saftu, Gh. Şovu, Aurora Tocaciu (elevă), G. G. Ursu

SUMAR

Cuvînt înainte 5

50 de ani de la crearea U.T.C.

Mihail I. Dragomirescu: O manifestaţie patriotică organizată de Uniunea Tineretului Comunist: depunerea unei coroane pe Mormîntul Eroului Necunoscut, în 1936 7

Gramatică, stil, compoziţie

Clara Georgeta Chiosa: Cum să redactăm o lucrare de literatură 11
Augustin Macarie: Rezolvarea unui exerciţiu ortografic. 14
Texte pentru analize gramaticale 17
Ileana Manole: O nouă formă de sprijinire a pregătirii pentru examenul de admitere în facultate 19

Caiet de analize

„Mănăstirea Argeşului" (A.Gh. Olteanu) 23
V. Alecsandri şi „Hora Unirei" (Graziella Ştefan) 27
Un povestitor al *duioşiei*: I.Al. Brătescu-Voineşti (Vladimir Dogaru) 30
G. Topîrceanu, „Bivolul şi coţofana" (Nicolae I. Nicolae) 33

Concursul de literatură „Mihai Eminescu" 35

Dialog cu Ana Blandiana 36
Constanţa Bărboi: Tradiţii şcolare 38
Tudor Opriş: Exemplara adolescenţă a marilor scriitori 40

Şantier de creaţie

Cenaclul literar „G. Călinescu" — Liceul „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti
Aurelia Marinescu: Gînduri la un cenaclu 45

Popescu Adriana: Jurămînt eroilor uteciști 47
Andrei Gabriela: Icoanele mîinilor 48
Toader Cornel: Capul de pod 49
Tinerețea literară a Roșiorilor de Vede 51

Un poet — o poezie

Doina Pop: Partidului 56
Dinu Adam, Noapte de Bărăgan 57
Lelia Rădulescu, Temelii 60
Emil Albișor, Poem pentru tînăra generație 61
Anca Bejan, Noaptea de ploi 62
Ioan Petraș, Olarului 63
Mariana Flămînd, Așteptare 64
Cornel Dănăilă, Lacrima heraldică 65
Olga Nagy, Pămînt 66
Dan Nicolau, Efigie românească 67

Traduceri

G. Topîrceanu, Ballade de la mort; N. Labiș, Fiançailles (Olga Tătaru) 70

Viața cărților

„Clorofilizate alburi"; Cîteva cuvinte despre „Necuvintele" lui Nichita Stănescu (Rodica Ceterchi) 77

Concurs literar 78

Examene, teze, emoții și... 78

CUVÎNT ÎNAINTE

Editată de Societatea de științe filologice din R.S. România, culegerea Limbă și literatură pentru elevi *urmărește să cultive, în rîndurile tineretului școlar, interesul și pasiunea pentru studierea limbii și literaturii române, gustul pentru lectura operelor de valoare ale literaturii naționale și universale, să încurajeze afirmarea noilor talente literare.*

Adresîndu-se participanților la cea de a doua Conferință națională a organizației pionierilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus:

„Înaintea voastră se deschid larg porțile viitorului, societatea socialistă vă asigură tuturor posibilități nelimitate de afirmare a talentului, a capacităților, de împlinire a celor mai îndrăznețe visuri și aspirații".

Din rîndurile tineretului școlar se vor ridica viitorii constructori ai societății socialiste multilateral dezvoltate, muncitori cu o înaltă calificare profesională, ingineri, tehnicieni, medici, profesori, economiști, juriști, filozofi, artiști și scriitori.

În școli avem talente care prin lucrările lor pot contribui la îmbogățirea artei și culturii noastre.

Limbă și literatură pentru elevi *cuprinde o parte informativă referitoare la scriitori și opere din tezaurul culturii naționale și universale, noțiuni de gramatică aplicată, probleme de stil și compoziție — în ajutorul elevilor care intenționează să participe la concursuri —, aspecte din activitatea societăților și a cenaclurilor literare, cronica revistelor școlare etc. În afara acestor preocupări cu caracter informativ și aplicat, sînt publicate încercările de creație originală — poezie, proză, eseu, reportaje, critică și istorie literară — selecționate din materialele primite de Societate sau din revistele școlare.*

O manifestație patriotică,
organizată de Uniunea Tineretului Comunist:

DEPUNEREA UNEI COROANE PE MORMÎNTUL EROULUI NECUNOSCUT, ÎN 1936

Printre numeroasele manifestații antifasciste organizate de U.T.C., sub conducerea P.C.R., o deosebită semnificație a avut aceea din 21 mai 1936, Ziua Eroilor, cînd tineretul democrat din Capitală a depus o coroană pe Mormîntul Eroului Necunoscut.

In acea zi, „Comitetul de organizare a acțiunilor de masă ale tineretului pe Capitală", alcătuit din delegații Uniunii Tineretului Comunist, Frontului Studențesc Democrat, Blocului Democratic, Tineretului Uniunii oamenilor muncii maghiari din România, Tineretului radical-țărănist și ai unor circumscripții de tineret național țărănist, a chemat tineretul din București la o întrunire întru-un local din fața gării Filaret. Au luat cuvîntul reprezentanți ai diferitelor organizații de tineret, relevînd primejdia pe care o reprezenta fascismul pentru libertatea poporului nostru, pentru independența și integritatea teritorială a României.

Propunerea ca, după întrunire, să depunem o coroană de flori pe Mormîntul Eroului Necunoscut a fost primită cu entuziasm.

Coloana, alcătuită din tineri muncitori, studenți și funcționari, a străbătut Parcul Carol (azi Parcul Libertății), avînd în frunte

coroana purtată de mine și de un alt utecist. Pe panglica ei era scris: „Jurăm cu toții, ca unul, că vom lupta cu arma în mînă pentru libertatea și independența poporului român, dar că nu vom tolera să fim subjugați de o dictatură fascistă care să ne arunce într-un război de agresiune contra altor popoare".

Oamenii care erau în parc ne priveau cu interes și cu simpatie.

La Mormîntul Eroului Necunoscut, în prezența gărzii de onoare comandată de un ofițer, am depus coroana, iar un reprezentant al nostru — un utecist — a slăvit memoria celor care s-au jertfit în primul război mondial în lupta împotriva imperialismului german, chemînd tineretul la luptă pentru pace și pentru apărarea independenței Patriei amenințate de fascism. Printre curioșii atrași de manifestația noastră erau și cîțiva legionari, mai ales studenți la teologie, care aveau căminul în apropiere. După plecarea noastră aceștia au rupt și aruncat coroana, profanînd Mormîntul Eroului Necunoscut, și ne-au atacat în timp ce părăseam parcul. S-a încins o adevărată bătălie, fasciștii fiind puși pe fugă cu ajutorul cetățenilor.

Depunerea unei coroane de flori pe Mormîntul Eroului Necunoscut a fost unul din momentele emoționante ale luptei organizate de Uniunea Tineretului Comunist, pentru slăvirea trecutului eroic și pentru chemarea la vigilență antifascistă, la luptă pentru pace, pentru apărarea libertății și suveranității României, amenințată de fascism.

Mihail I. Dragomirescu

GRAMATICĂ
STIL
COMPOZIŢIE

Cum să redactăm o lucrare de literatură?

Aflat în fața obligației de a expune în scris (sau chiar oral) o temă de literatură, în mod obișnuit elevul se întreabă *ce* și *cît* să spună pentru a satisface pe examinator (*cît* — mai ales cînd lucrarea face obiectul unei probe de concurs), rareori se întreabă însă *cum* să-și organizeze și să-și valorifice mai bine cunoștințele dobîndite de-a lungul anilor de școală.

Înainte de a intra în detaliile operațiilor prin care trece redactarea unei lucrări de acest fel, trebuie spus că performanțe nu se pot atinge decît printr-un îndelungat exercițiu, practicat atît în școală, cît și în afara școlii, printr-o muncă personală independentă.

* * *

1. Primul lucru asupra căruia trebuie să ni se îndrepte atenția este subiectul — formularea lui — pentru a-i pătrunde cît mai bine sensul și pentru a înțelege orientarea spre care va trebui să meargă tratarea lui.

Formularea unor subiecte indică o abordare mai mult istoric-literară, fie că ele se referă la creația literară a unui grup de scriitori legați între ei prin evenimente istorice-culturale și (sau diferențiați prin) concepție artistică (de exemplu, „Momentul pașoptist în dezvoltarea literaturii noastre", sau „Primul război mondial în opera lui Liviu Rebreanu și Camil Petrescu" etc.), fie că se referă la evoluția unei modalități artistice, a unui motiv, a unui fenomen literar, de-a lungul uneia sau mai multor etape ale literaturii noastre (de exemplu, „Drama istorică în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea", „Arta narațiunii de la Neculce, la Creangă și Sadoveanu", „Elemente folclorice în literatura română de la *Dacia literară* la *Sămănătorul*" etc). Alte subiecte care se concentrează asupra creației artistice a unui scriitor — cel mai adesea numai asupra unei anume laturi a aces-

teia (de exemplu, „Poezia lirică cu caracter filozofic a lui T. Arghezi", „Caracterul realist al romanului lui G. Călinescu"; „Romanul istoric sadovenian" etc.) — cer aplicarea metodei analizei literare. Dar tratarea atît a primelor, cît și a celor de-al doilea tipuri de teme, implică folosirea dozată a ambelor metode, deoarece există interdependențe mai evidente sau mai ascunse între fenomenul literar și viața socială și culturală, ideologia epocii, după cum evoluția lui poate avea rădăcini adînci și îndepărtate într-un trecut de credințe și sentimente, de mituri și de imagini artistice. Descrierea istoric-literară este susținută de concluzii derivate din analiză, iar analiza nu poate fi izolată de cercetarea unor factori externi operei de artă. Ceea ce, însă, trebuie evitat cu orice preț este fie parcurgerea superficială a datelor istoriei literare, fie tendințe de a înlocui analiza susținută de argumente la obiect cu impresii vagi, nemotivate și, deci, neconvingătoare.

Studierea atentă a subiectului ne lămurește asupra cerințelor probei, ne îndreaptă asupra acelor cunoștințe la care va trebui să apelăm și ne indică și modul cum va trebui abordată tema.

2. Dacă perspectiva tratării subiectului devine clară, faza a doua constă din trecerea rapidă în revistă a cunoștințelor noastre despre el și din selectarea materialului pe care îl vom utiliza. Selecția presupune o foarte bună stăpînire a materiei, un discernămînt rezultat din maturitate de gîndire și de apreciere a valorilor artistice, după cum înseamnă și o viziune personală, poate chiar originală a celui care redactează.

În această alegere a materialului există două posibilități de a da greș: prima — de îngrămădire de fapte, de date și de judecăți, fără ierarhizare, fără relief, a doua — absența cunoștințelor, lipsa de idei, care duce la expunerea unor generalități fără valoare.

În aplicarea metodei analitice există posibilitatea de parafrazare, de reluare pe planuri diferite a prezentării unor elemente componente ale structurii operei literare: subiect, personaje etc.

Pentru a evita expunerea dezlînată, informă, cît și pentru a forța rememorarea datelor necesare, se recomandă schițarea unui plan care să cuprindă liniile directoare ale lucrării și, în funcție de acestea, datele și argumentele prin care lucrarea va căpăta conținut și orientare.

Este bine să facem distincție între planul lucrării și bruionul pe care mulți elevi îl practică. Dacă primul implică efort de judecată și putere de sinteză, răsplătite printr-o redactare ulterioară sigură, pentru că gîndirea e bine condusă, cel de-l doilea răpește un timp prețios, fără alt rezultat decît poate absența unor ștersături, iar elaborarea lucrării nu cîștigă în calitate.

3. După ce planul a fost stabilit și au fost notate acele momente ale evoluției istorico-literare și/sau ale analizei, care constituie treptele esențiale ale construcției expunerii, se trece la redactarea propriu-zisă. Redactarea se face pe părți mari; introducere, tratare și concluzii, și pe paragrafe. O formulă solidă de a concepe introducerea este cea de descifrare a subiectului și de indicare a direcției pe care o va lua tratarea lui. În felul acesta, elevul își afirmă de la început măsura în care stăpînește materia, precum și personalitatea. Totodată, îi va fi mai ușor să-și formuleze concluziile, pe baza unor premise clare și, evident, a expunerii datelor și argumentelor din cuprinsul lucrării. Paragrafele cuprind idei, trepte ale raționamentului. Dacă planul dă ordinea generală a expunerii, fiecare idee, fiecare paragraf trebuie mai

întîi gîndite și apoi formulate în scris. Simpla enunțare a ideii nu este însă suficientă, ea trebuie susținută cu fapte și aprecieri, cu comparații și judecăți, care să-i confirme valoarea. Nu e indicat să începem redactarea unui paragraf pînă cînd nu avem în minte întregul lui conținut, așa după cum nu e bine să începem să scriem o frază pînă cînd nu o avem încheiată în gînd. Iar după ce am așternut pe hîrtie fraza, șirul de fraze care constituie un paragraf, trebuie să recitim pentru a le asigura claritatea și corectitudinea, punctația necesară și pentru a putea continua logic expunerea. Într-o lucrare de literatură, argumentele se sprijină adesea fie pe citate din opera scriitorilor, fie pe aprecieri emise de criticii și istoricii literari. Absența, ca și abuzul de citate sînt o dovadă a lipsei de informație sau de discernămînt, de aceea ele trebuie alese cu grijă și folosite în mod inteligent. O altă cerință este exactitatea citatului și indicarea precisă a operei și numelui autorului.

Așa după cum orice idee nouă enunțată în lucrare trebuie precedată sau urmată de un comentariu explicativ, tot așa și citatul vine ca un argument după emiterea unei constatări, a unei judecăți, sau va trebui urmat de un asemenea comentariu care să justifice utilitatea prezenței lui în expunere.

Concluziile — așa cum arată și termenul — reiau problematica supusă dezbaterii și principalele etape ale discuției cu rezolvările date. Nu-și mai au locul aici idei noi, ci numai subscrierea celor mai importante constatări asupra evoluției fenomenului literar, asupra valorii sau specificului creației unui scriitor.

O recomandare de ordin strict practic se poate face și în privința organizării timpului acordat pentru tratarea subiectului. În limita a două ore, cel puțin zece minute vor fi consacrate înțelegerii profunde a subiectului, limitelor și sensului lui, după care alcătuirii planului — cu elementele lui principale și cu argumentele necesare — i se vor consacra cel puțin douăzeci de minute, chiar o jumătate de oră. O oră, o oră și un sfert va dura elaborarea lucrării, elevul avînd grijă să-și rezerve cel puțin zece minute pentru recitirea atentă și corectarea celor scrise. Evident că în această limită de timp lucrarea nu poate și nu trebuie să depășească patru pînă la șase pagini.

* * *

Din cele arătate pînă acum se poate deduce că, pe lîngă volumul și soliditatea cunoștințelor de specialitate, calitatea unei lucrări de literatură depinde de măsura în care elevul se pricepe să sesizeze legăturile dintre ele, știe să le coordoneze cît mai sistematic, în așa fel încît lucrarea să formeze un tot închegat în jurul unei problematici centrale — cea enunțată de subiect. Desigur că bogăția și calitatea informației literare și critice, sensibilitatea artistică personală, supletea stilului sînt coeficienți care ridică valoarea lucrării, dar nimic nu va putea suplini arta redactării.

Conf. univ. dr. Clara Georgeta Chiosa

Rezolvarea unui exercițiu

ORTOGRAFIC

La concursul de admitere din liceele de cultură generală, din anul 1971, subiectul de gramatică a fost diferit de cele date în anii anteriori (analiza sintactică a unei fraze și analiza sintactică și morfologică a unei propoziții). *Candidaților li s-a dat un text și li s-a cerut să explice folosirea tuturor semnelor de ortografie și de punctuație existente în textul respectiv.*

În ciuda aparenței, rezolvarea s-a dovedit a fi destul de dificilă pentru candidații care n-au urmărit cu atenție aceste probleme. Mulți dintre ei n-au reușit să demonstreze că stăpînesc regulile de bază ale ortografiei și ale punctuației limbii române. În mare suferință s-a aflat și tehnica rezolvării.

Pentru aceste motive, în articolul de față, ne-am propus să dăm celor interesați cîteva îndrumări metodice și să le oferim un model de rezolvare integrală a unui asemenea subiect.

În ceea ce privește metodica rezolvării, recomandăm candidaților să procedeze în felul următor:

1. Să numeroteze fiecare semn de ortografie sau de punctuație;
2. Să întocmească un tabel în care vor fi înscrise și explicate toate semnele de ortografie sau de punctuație din text.
3. Semnele care marchează probleme *identice* (linia de dialog, semnul întrebării etc.) sau care *se repetă* vor fi explicate o singură dată, dar la rubrica nr. 1(numărul semnului de ortografie sau de punctuație) vor fi trecute toate *cifrele* care indică semnele respective;
4. Să explice semnele, evidențiind rațiunile de ordin fonetic, morfologic sau sintactic pentru care s-au întrebuințat.

În cele ce urmează vom prezenta ca model rezolvarea textului:

1 2 3 4 5 6 7 8
„— Vezi? vezi, dacă faci nebunii? era să-mi scoți ochiul... Ți-ar fi plăcut
9 10 11 12 13
să mă omori? Sărută-mă, să-mi treacă și să te iert!

14 15 16
Maiorul sare de gîtul mamei și o sărută... Mamei îi trece; iar eu, după
17 18
ce am luat dulceața, mă pregătesc să sorb din cafea...

19 20 21 22
— Nu vă supără fumul de tutun? întreb eu pe madam' Popescu.

23 24 25 26 27 28
— Vai de mine! La noi se fumează... Bărbatu-meu fumează... și... dum-
29 30 3132
nealui... mi se pare că-i cam place."

(I. L. Caragiale, *Vizită*...

Numărul semnului de ortografie sau de punctuație	Semnul	Numele semnului de ortografie sau de punctuație	Explicația întrebuințării semnului de ortografie sau de punctuație
1, 32	„	semnele citării (ghilimelele)	Marchează faptul că s-a reprodus întocmai un text.
2, 19, 23	—	linia de dialog	Indică începutul vorbirii fiecărei persoane care participă la o convorbire
3, 5, 9, 20	?	semnul întrebării	Marchează caracterul interogativ al propozițiilor și al frazelor la sfîrșitul cărora este pus.
4, 12	,	virgula	Desparte propoziția condițională (dacă faci nebunii) de regenta ei (în text subînțeleasă — „Vezi ce *se întîmplă*?)
6	—	cratima (liniuța de unire)	Marchează pronunțarea împreună, în aceeași silabă, a conjuncției *să* (parte a verbului *să scoți*) și a pronumelui personal *mi*, pers. I, forma neaccentuată, D.
7, 14, 18, 25, 27, 28, 29.	...	punctele de suspensie	Indică întreruperea șirului vorbirii
8	-	cratima (liniuța de unire)	Marchează pronunțarea împreună, în aceeași silabă, a pronumelui personal *ți*, pers. a II-a, neaccentuată, D. și a verbului *ar* (fi plăcut).
10	-	cratima (liniuța de unire)	Marchează pronunțarea împreună a verbului *sărută* și a pronumelui personal *mă*, pers. I, forma neaccentuată, A,
12	-	cratima (liniuța de unire)	Marchează pronunțarea împreună a conjuncției *să* (parte a verbului *să treacă*) și a pronumelui personal *mi*, pers. I, forma neaccentuată, D.

Numărul semnului de ortografie sau de punctuaţie	Semnul	Numele semnului de ortografie sau de punctuaţie	Explicaţia întrebuinţării semnului de ortografie sau de punctuaţie
13, 24	!	semnul exclamării	Marchează intonaţia frazei (13) imperative şi a propoziţiei (24) exclamative la sfîrşitul cărora este pus.
15	;	punctul şi virgula	Marchează o pauză mai mare decît cea indicată prin virgulă şi mai mică decît cea marcată prin punct.
16, 17	,	virgula	Delimitează propoziţia circumstanţială de timp (după ce am luat dulceaţa) de regenta ei (iar eu mă pregătesc) între termenii căreia a fost intercalată.
21	’	apostroful	Marchează absenţa accidentală (întîmplătoare) în rostire a sunetului *e* (Madam*e* — în l. franceză).
22, 31	.	punctul	Marchează pauza care se face în vorbire între propoziţii sau fraze independente ca înţeles.
26	-	cratima (liniuţa de unire)	Leagă substantivul nearticulat ***bărbatu*** care arată nume de rudenie, de adjectivul posesiv meu.
30	-	cratima (liniuţa de unire)	Marchează rostirea împreună, în aceeaşi silabă, a conjuncţiei *să* şi a pronumelui personal *i*, persoana a III-a, neaccentuată, D.

Prof. Augustin Macarie

Texte pentru analiză gramaticală

Inițiem, în aceste pagini, un concurs pe teme de limbă. Trimiteți răspunsurile pe adresa Societății de științe filologice, menționînd pe plic: „Texte gramaticale".

Vă rugăm să semnați cu numele întreg, indicînd clasa, școala și orașul.

În analiza textelor de mai jos vă cerem următoarele elemente, pentru care se acordă punctajele corespunzătoare:

A. *Analiza frazelor din textele nr. 5 și 6.*

— 1 punct pentru delimitare corectă

— 1 punct pentru identificarea corectă a fiecărei propoziții

B. *Analiza cuvintelor subliniate*

— 1 punct pentru fiecare caracterizare corectă din punct de vedere sintactic și morfologic

C. *Substituirea conjuncțiilor și locuțiunilor conjuncționale fără modificarea raporturilor sintactice*

— se acordă cîte un punct pentru fiecare substituire corectă

D. *Identificarea formelor și construcțiilor diferite de limba literară actuală și înlocuirea lor cu forme și construcții echivalente.*

— se acordă cîte un punct pentru fiecare înlocuire corectă

1. Dintre sute de catarge
care lasă malurile,
Cîte oare le vor sparge
vînturile, valurile?
(M. Eminescu)

2. ...cînd vuia în sobă tăciunele aprins, *care* se zice că face *a* vînt şi vreme rea, sau cînd ţiuia tăciunele, despre care se zice că te vorbeşte cineva de rău, mama îl mustra... (I. Creangă).

3. Necurmat auzim rostindu-se cuvintele: *călcare de Convenţie.* Dacă vom căuta bine cine vorbeşte mai mult de Convenţie, vom vedea că sînt tocmai acei ce n-au făcut nimic ca să o dobîndim, ba sînt tocmai acei care au fost duşmanii neîmpăcaţi ai celor ce de la 1848 şi 1856 s-au luptat necontenit pentru a dobîndi egalitatea dinaintea legii în locul privilegiului şi al scutinţei, pentru a pune demnitatea naţională în locul degradaţiei ţărei! Iar scopul adevărat al acestor lungi teorii despre constituţionalism este de a apăra statul-quo cît se va pute mai mult.

(M. Kogălniceanu, *Texte social-politice alese*, Editura politică, 1967, p. 233—234).

4. Oricum vom hotărî, sîntem puşi în trista poziţie de a nu putea linişti spiritele întărîtate, nu atîta prin îngrijirea intereselor ce sînt în joc, cît prin intrigile din lăuntru şi din afară.

(Ibidem, p. 215).

5. Afurisiţilor! care dintre voi nu e zevzec, să-i treacă pe sub nas toate şi el să nu bage nimic la cap, trebuie să fi luat seama, ca şi mine, că toţi oamenii sosiţi de pe la dînşii aici la noi nu se plîng decît numa şi numa de soţiile lor...

(I.L. Caragiale, *Opere*, vol. III, EPL, 1962, p. 155).

6. Astfel cînd Mache se întîmplă să-ţi ceară o ţigară, trebuie să-i dai două, sau daca nu, dînsul face o ţigară venerabilă de senator, şi după ce-ţi mai ia şi cîteva foiţe de hîrtie, merge să-mpartă prada cu celălalt.

(I.L. Caragiale, *Opere*, vol. II, ESPLA, 1960, p. 326—327).

7. Cu toate că numai un om viteaz poate cuteza să ridice ochii spre măria sa, iar cei nevrednici cată să-şi plece pletele în ţărînă, muierile tot or îndrăzni să fure cu coada ochiului, doar l-or zări.

(M. Sadoveanu, *Fraţii Jderi*).

8. Poporul, ce părea sătul oarecum de ceea ce văzuse pînă aci, pe dată ce se înştiinţă că a sosit timpul ţintuirei, năvăli cu furie asupra locului unde era să se săvîrşească această barbară faptă.

(N. Filimon).

O nouă formă de sprijinire a pregătirii pentru examenul de admitere în facultate

În contextul preocupărilor de îndrumare și ajutor acordat elevilor pentru alegerea profesiunii, se înscriu anul aceasta și măsurile menite să stabilească legătura dintre școală și facultate.

Pe lîngă cursurile de pregătire organizate în cadrul Universității București, în fiecare duminică dimineața, în folosul elevilor din Capitală și din jurul acesteia, Comisia profesională a Consiliului A.S. și a Organizației U.T.C., cadrele didactice de la Facultatea de limba și literatura română au luat hotărîrea de a nu neglija nici pe elevii din celelalte orașe ale țării.

Pentru aceasta „Viața studențească" din 23 februarie 1972 a publicat, la pagina 15, un anunț, în care se mijlocea comunicarea, prin corespondență, a tuturor informațiilor referitoare la tematica cursurilor de pregătire, subiectele date la concursul de admitere în ultimii trei ani, precum și orice alte consultații de specialitate.

S-au primit nenumărate scrisori, din diferite regiuni ale țării, scrisori care ne dovedesc seriozitatea și temeinicia cu care se pregătesc anul acesta viitorii candidați.

Pe lîngă numeroase întrebări, cu caracter de informare administrativă, pe lîngă solicitarea temelor date în ultimii ani, elevii cer consultații în special de literatură română.

Dintre temele cerute amintim: „Motivul mioritic în literatura română", „Mitul Zburătorului în literatura română", „Tipul arivistului în literatura română", „Asemănări și deosebiri între descrierea naturii la Al. Odobescu și la Calistrat Hogaș", „Poezia lirico-filozofică a lui T. Arghezi", „Estetica urîtului în opera lui T. Arghezi", „Arghezi — inovator al liricii", „Particularitățile reportajului lui Geo Bogza", „Etape în creația lui Ion Barbu", „Evoluția liricii lui Lucian Blaga", „Metode de analiză psihologică în nuvelele lui I.L. Caragiale" și multe altele.

Răspunsurile nu au devenit lecții, cursuri scrise și comunicate spre a fi învățate, ci ele au presupus colaborarea cu candidatul, îndrumarea spre cele mai bune lucrări, studii, care îi sînt accesibile.

Astfel, pentru tema „Etape în creația lui Ion Barbu" s-a recomandat, cum era și firesc, T. Vianu *Introducere în poezia lui Ion Barbu*, Minerva, 1971; pentru Geo Bogza—B. Elvin, *„Geo Bogza* — studiu critic", E.S.P.L.A., 1954; pentru „Poezia lirico-filozofică a lui T. Arghezi" — Șerban Cioculescu, *Introducere în poezia lui Tudor Arghezi*, Minerva, 1971, capitolele *Simbolurile vieții interioare* și *Între credință și tăgadă* și T. Vianu, *T. Arghezi, poet al omului*, Ed. pentru literatură, 1964 etc.

Pentru tema „Motivul mioritic în literatura română" s-a dat un răspuns mai amănunțit. S-a recomandat să se pornească, în tratarea acestei teme, de la *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, 1941, de G. Călinescu, unde se vorbește despre cele cîteva mituri de bază din literatura noastră, mituri care sînt reluate frecvent. Este necesară lectura baladei *Miorița* și a baladei *Toma Alimoș*, din care să se rețină frumusețea și semnificația artistică a îngropării lui Toma Alimoș.

Pentru amploarea și implicațiile artistice și filozofice ale motivului mioritic în cultura română, s-a recomandat cartea lui Adrian Fochi, *Miorița, tipologie, circulație, geneză, texte*, Ed. Acad. Buc., 1964, p. 7—121. Apoi s-au indicat opere literare în care candidatul să urmărească existența motivului: Eminescu, **Mai am un singur dor;** Sadoveanu, *Baltagul*; Arghezi, *De-a v-ați ascuns*; Blaga, *Gorunul*; N. Labiș, *Miorița*; Horia Lovinescu, *Moartea unui artist*; Mihu Dragomir, *Nuntă simplă* din vol. *Șarpele fantastic*, precum și numeroși autori din literatura contemporană ca: Ilie Constantin, Miron Chiropol, Lucian Bureriu, Horia Zilieru, Mircea Ciobanu, Iuliu Rațiu, Ioan Șerb, Val. Anania.

Pentru tema „Tipul arivistului în literatura română" s-a propus un plan în care s-a pornit de la definirea arivistului și s-a cerut să se urmărească tipuri de ariviști din literatura universală, debutul în literatura română a acestui motiv, insistîndu-se pe contextul social care favorizează apariția lui, circulația acestui motiv în literatura noastră.

În același mod s-a procedat și la tema „Mitul Zburătorului în literatura noastră". S-a recomandat aceeași parte din *Istoria literaturii române* de G. Călinescu, unde este caracterizat acest personaj fantastic din folclorul nostru și s-a recomandat ca prim text *Zburătorul* de Heliade Rădulescu, indicîndu-se analiza făcută de I. Rotaru în volumul *Analize literare și stilistice*, Bibl. școlarului, Ed. I. Creangă; s-au mai recomandat textele: *Sburătorul* de V. Alecsandri și de Cezar Bolliac, *Călin — file din poveste* de Eminescu, *Lingoare* de Tudor Arghezi.

Încercînd o privire de ansamblu asupra orientării tematice a acestor solicitări, se observă faptul că elevii întîmpină greutăți la unii autori prevăzuți în programele din ultimele clase (a XI-a și mai ales a XII-a); au serioase lipsuri în ceea ce privește posibilitatea de realizare a unor sinteze largi, iar uneori nu cunosc studii critice valoroase care le sînt accesibile.

În general însă, întrebările lor dovedesc maturitate de gîndire, seriozitate în pregătirea examenului greu pe care îl au de trecut.

Ileana Manole

CAIET DE ANALIZE

Analizele literare pe care le prezentăm în acest volum nu au ambiția de a fi modele, ci numai interpretări posibile ale unor texte literare introduse pentru prima dată în programa concursului de admitere în liceu.

Mănăstirea Argeșului

Balada *Mănăstirea Argeșului* este o producție epică folclorică, a cărei valoare artistică deosebită a fost demult recunoscută. Dacă o ierarhie ar fi necesară și utilă, balada despre zidirea Mănăstirii Argeșului ar sta imediat după **Miorița.** Dar mai interesantă și mai folositoare decît ierarhizarea valorică a diferitelor producții populare este punerea în lumină a bogatului conținut de sensuri și a simbolurilor pe care le implică această piesă folclorică.

Tema baladei este cea a jertfei zidirii și ea se întîlnește la toate popoarele din sud-estul Europei, preexistînd, bineînțeles, *Mănăstirii Argeșului* și fiind legată de diverse alte construcții: un pod, o cetate etc. Tema a izvorît dintr-o superstiție străveche potrivit căreia, pentru a dura, orice construcție trebuie să aibă în temelii o ființă. Superstiția a rămas astăzi în sud-estul Europei sub forma unui obicei în care temeliile unei viitoare construcții sînt stropite cu sîngele unui animal sacrificat. Dar credința a evoluat o dată cu societatea, pierzîndu-și din semnificațiile ei primare și îmbogățindu-se, în schimb, cu altele. Cît despre legătura ei cu Mănăstirea Argeșului, zidită în prima jumătate a sec. al XVI-lea sub Neagoe Basarab, ea se poate explica astfel; aflîndu-se în fața unei adevărate izbînzi artistice a meșterilor ridicați din rîndurile lui, poporul a țesut în jurul ei o legendă. Simplul enunț, concis, redus, probabil, la început, la cîteva fraze, s-a dezvoltat într-un cadru epic mai larg despre un Negru Vodă care, cu „Nouă meșteri mari / Calfe și zidari / Și Manole zece, / Care-i și întrece" caută un „Loc de mănăstire / Și de pomenire". La indicațiile unui „Mîndru ciobănaș / Din fluier doinaș", meșterii și domnul găsesc „Un zid părăsit / Și neisprăvit" unde urmează ca" ...voi meșteri mari / Calfe și zidari / Curînd vă siliți / Lucrul de-l porniți/

Ca să-mi ridicați / Aici să-mi durați / Mănăstire naltă / Cum n-a mai fost altă". Meșterii se apucă de lucru, „Dar orice zidea / Noaptea se surpa". După un șir de zile în care se petrece același ciudat fenomen, istovit de nereușită, Manole se culcă și visează „Că orice-am lucra / Noaptea s-a surpa / Pîn'vom hotărî / În zid de-a zidi, / Cea-ntîi soțioară, / Cea-ntîi surioară, / Care s-a ivi / Mîni în zori de zi". Jurînd cu toții să păstreze taina și să procedeze întocmai, cei zece meșteri așteaptă cu înfrigurare ivirea zorilor și venirea primei soții sau surori. Sorții cad pe Ana, soția meșterului celui mare. Oricît invocă Manole forțele naturii s-o împiedice pe Ana de a ajunge, aceasta depășește piedicile. Tulburat, dar hotărît, Manole „Mîndra-și săruta / În brațe-o lua, / Pe schele-o urca, / Pe zid o punea / Și, glumind, zicea: / „Stai mîndruța mea / Nu te speria / Că vrem să glumim / Și să te zidim!" / Ana se-ncredea / Și vesel rîdea. / Iar Manea ofta / Și se apuca / Zidul de zidit / *Visul de-mplinit.*"

Venit să-și admire mănăstirea, Negru Vodă e încîntat și întreabă pe meșteri dacă au „meșterie / Ca să-mi faceți mie / Altă mănăstire / Pentru pomenire / Mult mai luminoasă / Și mult mai frumoasă". La răspunsul afirmativ al meșterilor aflați pe acoperiș, domnul poruncește să li se strice schelele, iar pe cei zece meșteri mari „Să mi-i părăsească / Ca să putrezească / Colo pe grindiș Sus pe-acoperiș". Meșterii încearcă să se salveze confecționîndu-și aripi de șindrilă, dar mor pe rînd. Același sfîrșit îl are și Manole, cu deosebirea că, în momentul căderii, aude glasul plin de durere al Anei: „Manoli, Manoli, / Meștere Manoli! / Zidul rău mă strînge / Copilașu-mi frînge / Viața mi se stinge!" Tragismul morții lui Manole este sporit și de imaginea fîntînii apărute pe locul prăbușirii lui: „Iar unde cădea / Ce se mai făcea? / O fîntînă lină / Cu apă puțină / Cu apă sărată / Cu lacrimi udată!".

Aceasta este fabulația, narațiunea care este rezultatul unui lung proces de contopire a două legende: aceea a zidirii mănăstirii și aceea a fîntînii din apropierea acesteia. Ea implică înțelesuri mai adînci, dincolo de faptele înseși. Primul și cel mai evident este, firește, acela că, fără sacrificii, nu se poate realiza o operă de mare valoare, deci durabilă. Al doilea ar fi acela al idealului artistic al marelui meșter, Manole care nu renunță la el, oricît de mari ar fi jertfele pe care atingerea acestuia le implică. Al treilea, de o mai mare generalitate este că poezia încheagă imaginea cea mai convingătoare, capabilă să dea forță expresivă idealului creator al poporului român, luat ca un tot. În fine, un al patrulea simbol, decurgînd cumva din cel de-al treilea, ar fi caracterul de permanență pe care acest ideal creator al poporului îl capătă în baladă. Să nu uităm că vodă și cei zece caută „Un zid părăsit / Și neisprăvit", deci continuă ceva început, iar cei zece meșteri transmit acest mesaj al permanenței muncii creatoare viito-

rimii, răspunzînd cu mîndrie voievodului: „Află că noi știm / Oricînd să zidim, / Altă mănăstire / Pentru pomenire / Mult mai luminoasă / Și mult mai frumoasă". Că este așa, o dovedesc anii socialismului contemporan nouă, prin definiție constructiv și creator.

Toate aceste înțelesuri adînci, cu rezonanțe prelungi peste veacuri, capătă expresie poetică în primul rînd prin personaje—adevărate elemente dinamizatoare ale întregii imagini artistice care se încheagă în baladă. Purtătorul principal al acestor sensuri, expresie a mesajului poeziei este, fără îndoială, marele meșter Manole. El este animat de dorința nepotolită de a realiza marea operă arhitecturală și ei îi subordonează toate faptele sale. Tensiunea dramatică a întîmplărilor este transmisă tot prin el, balada insistînd cu deosebire asupra momentului în care Manole află că împlinirea destinului său artistic cere jertfirea propriei sale soții. De aceea, în această parte, balada capătă un pronunțat caracter liric, mai ales prin invocarea forțelor naturii. Răspunsul acestor forțe este acoperit aproximativ de același versuri prin care se săvîrșise invocația. Dar imaginea reluată a forțelor dezlănțuite nu-l mai are în vedere pe Manole, ci scoate în relief trăsătura fundamentală de caracter a Anei—devotamentul: „Și sufla un vînt / Un vînt pe pămînt, / Paltini că-ndoia. / Brazi că despoia, / Munții răsturna, / Însă pe Ana / Nici c-o înturna!"

Este cazul să spunem că acțiunea — pe tot parcursul baladei, dar mai ales în pasajele care dau forță expresivă destinului tragic al marelui meșter — este susținută de o versificație de 5—6 silabe organizate într-un ritm trohaic. Dinamismul ei ca și dramatismul acestei situații în mod deosebit sînt ajutate de reluarea unor acelorași versuri, procedeu artistic a cărui funcție nu este numai cea mnemotehnică (de a-l ajuta pe cîntărețul popular să memoreze cu ușurință textul baladei sau de a și-l aminti), ci și una insistență, de revenire permanentă asupra unui lucru pe care poetul popular l-a dorit neapărat receptat, în cazul de față tragismul soartei lui Manole.

Tragismul supremului sacrificiu culminează în momentul zidirii, cînd se pun cu pregnanță în valoare trăsături morale ale personajelor: gingășia sufletească a Anei, o oarecare naivitate izvorîtă din abnegația ei pentru Manole și pentru idealul artistic al acestuia, tăria de caracter a lui Manole, stăpînirea de sine. Marele meșter înțelege să ușureze moartea soției sale, menajînd spaima acesteia printr-o viclenie: „Stai mîndruța mea, / Nu te speria / Că vrem să glumim / Și să te zidim". Această atitudine de grijă față de cel lovit de soartă, întîlnită și la ciobănașul din „Miorița", cînd acesta arată oiței năzdrăvane felul învăluit în care mama trebuie să ia cunoștință de soarta fiului său, este o caracteristică a sensibilității artistice a poetului anonim, a umanitarismului popular.

Folosirea unui stil simplu, limpede, degajat de figuri poetice inutile, dovedește simțul artistic al poetului popular care a înțeles că mișcarea sufletească a eroilor săi în momente cruciale pentru destinul lor n-are nevoie de înfloriturі stilistice. Pe spații de zeci de versuri nu întîlnim, uneori, nici epitete. Este privilegiul marilor poeți de a comunica stări sufletești aflate la temperaturi înalte numai prin substantive și verbe, cum se întîmplă în pasajul în care se hotărăște soarta lui Manole și a soției sale. În acest pasaj, epitetele sau metaforele sînt adevărate raritați, ceea ce le sporește, cînd apar, forța expresivă. Ceva mai frecvente sînt, în schimb, alte procedee: invocațiile („Dă, Doamne, pe lume"... „Manoli, Manoli! / Meștere Manoli!") și expresiile interjecționale interogative sau exclamative: („Cînd, *vai*, ce zărea?... „Încît, *vai de ea*! / Nu se mai zărea"). Cu toată prezența lor, însă, nu ele, ci — aproape curios și în orice caz surprinzător — acțiunea foarte dinamică dă măsura lirică a acestor pasaje în care capătă contur definitiv trăsăturile personajelor.

Înaltele trăsături morale cu care poetul popular și-a înzestrat personajele — hotărîre, voință de a-și atinge țelul artistic, stăpînire de sine pentru Manole; devotament, gingășie și nevinovăție pentru Ana — îl ajută pe acesta să le înfățișeze în funcționalitatea lor de purtătoare ale mesajului baladei.

Alături de personajele centrale evoluează un personaj colectiv care răspunde la apelativul: „Nouă meșteri mari / Calfe și zidari", reluat ca un adevărat leit-motiv de-a lungul baladei, precum și două personaje episodice, de cadru: ciobănașul și Negru Vodă.

Bogată în simboluri și semnificații, creată într-o limbă vie, curată, frumoasă, balada *Mănăstirii Argeșului* și-a căpătat un loc nepieritor în patrimoniul nostru literar, după cum nepieritoare sînt însușirile omenești pe care le-a însuflețit.

Prof. A. Gh. Olteanu
Liceul „D. Cantemir" — București

V. ALECSANDRI şi *HORA UNIREI*

Inspirîndu-se din folclor, cîntînd frumuseţile patriei şi evenimentele istorice ale trecutului şi ale contemporaneităţii, Alecsandri dă glas în opera sa tuturor aspiraţiilor româneşti de-a lungul a cinci decenii din frămîntatul secol al XIX-lea; din 1840, cînd, reîntors de la studii „cu un mare bagaj de iluzii şi de idei moderne", îşi începe activitatea literară şi pînă în vara anului 1890, cînd moare, el se va strădui să merite aprecierea de *poet naţional şi popular*, convins că aceasta este „cel mai frumos titlu de glorie la care trebuie să rîvnească un poet". [1]

În fiinţa lui V. Alecsandri, vom întîlni, armonios reunite, calmul contemplativ al artistului şi avîntul nestăvilit al luptătorului pentru dreptate socială şi libertate naţională. Participînd efectiv la pregătirea şi desfăşurarea revoluţiei de la 1848, în Moldova, el a scris cu acest prilej şi vibrante versuri patriotice, adevărate manifeste revoluţionare:

Numai tu, popor române, să zaci veşnic în orbire
Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformator?
.....
Fericit acel ce calcă tirania sub picioare
Care vede-n a lui ţară libertatea re-nviind.
Fericit, măreţ, acela care sub un falnic soare
Pentru patria sa moare
Nemurire moştenind.

(Deşteptarea României)

După înapoierea revoluţionarilor din exil, Alecsandri, îmbrăţişînd cauza Unirii, luptă cu fapta şi cu scrisul pentru triumful ei. Revelaţia identităţii de origine a muntenilor cu moldovenii o avusese încă din adolescenţă, cînd, la Paris fiind, grupul lor de şcolari moldoveni se întîlneşte cu un grup de şco-

[1] Cuvinte dintr-o scrisoare a Elenei Negri către V. Alecsandri. G. C. Nicolescu, *Viaţa lui Alecsandri*, E.P.L., 1962, pag. 66.

lari valahi. „Nu știu cum , nici în ce fel, dar ne-am pomenit deodată amestecați și, braț la braț, un muntean și c-un moldovean, vorbeam fiecare limbajul provinciei noastre și ne înțelegeam parc-am fi vorbit aceeași limbă... Dintr-acel moment nu am mai fost nici munteni nici moldoveni. Eram toți români!" își amintește Ion Ghica în *Scrisorile* sale către V. Alecsandri. Mai tîrziu, întîlnirile între tinerii din ambele provincii la conacul lui Costache Negri, la Mînjina, vor constitui tot atîtea prilejuri de a discuta asupra soartei celor două provincii românești, căci, așa cum va mărturi V. Alecsandri, „Unirea exista în inimi, ea se tălmăci în cuvinte și prinse rădăcină,... pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pămîntului". [2]

În mai 1856, la constituirea unui *Comitet al Unirei*, din care făcea parte și poetul, el va exprima în versurile intitulate simbolic *Jurămînt* înaltul scop ce-i însuflețea:

Sub acest măreț castan
Noi jurăm toți în frăție,
Ca de azi să nu mai fie
Nici valah, nici moldovean;
Ci să fim numai români
Într-un gînd, într-o unire
Și să dăm mîni cu mîni
Pentru-a Țării fericire.

Activînd în cadrul comitetului, Alecsandri socotește potrivit să scrie și un manifest poetic pentru Unire, o poezie care, pusă pe muzică și cîntată de toți partizanii unioniști, să devină imnul acestui măreț eveniment. Așa a luat naștere *Hora Unirei*, care, devenind într-adevăr un imn, va ajunge implicit și cea mai populară dintre poeziile marelui bard. Pentru realizarea ei, Vasile Alecsandri a folosit unele versuri și imagini dintr-o mai veche compunere, *Hora Ardealului*, scrisă la Brașov, în entuziasmul generat de mișcarea revoluționară de la 1848; prima strofă din *Hora Unirei* reprezintă, fără nici o modificare, începutul acelei poezii:

Hai să dăm mînă cu mînă
Cei cu inima română
Să-nvîrtim hora frăției
Pe pămîntul României!

În continuare, Alecsandri — cel care alcătuise prima culegere de poezii populare, în 1852, iar un an mai tîrziu publicase volumul *Doine* — crează o interesantă imagine de tip folcloric, dorind pieirea manifestărilor dușmănoase din țară, așa cum dorește și se-ngrijește țăranul de distrugerea buruienilor ce înăbușă lanurile: „Iarba rea din holde piară / Piară dușmănia-n țară".

Pe pămîntul celor două provincii unite, poetul visează să întîlnească numai flori — simbol al bucuriei — și omenie — trăsătura cea mai specifică a sufletului românesc, țăranul prețuind mai presus de orice pe omul de omenie.

De inspirație folclorică este și comparația ce-i prezintă pe munteni și pe moldoveni înfrățiți „Ca doi brazi într-o tulpină / Ca doi ochi într-o lumină".

---

[2] Apud G. C. Nicolescu, *Viața lui V. Alecsandri*, E.P.L., 1962, pag. 94.

Multe versuri devin, prin bogăția de sensuri și conciziunea expresiei, adevărate aforisme: „... Vină să te prinzi cu mine / Și la viață cu unire / Și la moarte cu-nfrățire", sau „Unde-i unul nu-i putere / La nevoi și la durere/ Unde-s doi puterea crește / Și dușmanul nu sporește".

Sublinierea identității de origine și de idealuri este impresionant realizată prin repetarea numeralului *amîndoi* ce se referă simetric la termenii *un nume* și *o soartă* („Amîndoi avem un nume / Amîndoi o soartă-n lume") ca și prin repetarea substantivului *frate* și prezentarea simbolică a celor doi frați uniți în doruri și vise („Eu ți-s frate, tu mi-ești frate / În noi doi un suflet bate").

Milcovul devine și el un simbol, marcînd granița temporară dintre cele două principate; fapta înălțătoare a unirii este sugerată prin simbolica secare a firavului rîu („Vin la Milcov cu grăbire / Să-l secăm dintr-o sorbire"), ca și prin imensa horă de munteni și moldoveni ce se va întinde pe plaiurile înfrățite sub mîngîierea soarelui prieten și ocrotitor („Și să vadă mîndrul soare / Într-o zi de sărbătoare / Hora noastră cea frățească / Pe cîmpia românească").

Recitată, sau cîntată pe melodia lui Flechtenmacher într-o atmosferă de înflăcărat patriotism, poezia va dobîndi curînd o asemenea popularitate, încît guvernul (alcătuit din elemente antiunioniste, la adresa cărora Alecsandri scrie poezia *Moldova în 1857* ce se termină cu un zguduitor blestem: „Și cînd pe calea de veșnicie / Veți pleca sarbezi, tremurători / Pe fruntea voastră moartea să scrie: / Dușmani ai țării! Cruzi vînzători!") va interzice astfel de manifestări, după cum interzisese și reprezentarea scenetei lui Alecsandri *Păcală și Tîndală*, scenetă ce se termina tot cu *Hora Unirei*.

Masele, în avîntul lor patriotic, vor desființa însă opreliștile; la Bîrlad, publicul cere muzicii din parc să cînte „acest dulce sunet național", la Bacău, la sfîrșitul spectacolului cu *Păcală și Tîndală*, actorii fiind opriți să cînte *Hora Unirei* și sala evacuată, spectatorii cîntă și joacă în stradă imnul mult îndrăgit.

Publicînd-o pentru prima oară în revista *Steaua Dunării*, în iunie 1856, Alecsandri o va așeza, în volum, în ciclul *Mărgăritărele*, iar mai tîrziu, reeditînd *Poezii populare ale românilor*, o va integra în această culegere, mărturisind că a crezut de cuviință „a pune « Hora Unirei » între cîntecele poporale, fiindcă e cîntată în toate unghiurile pămîntului românesc și a agiuns a fi chiar *Marseileza unirei românilor*". Într-adevăr „cuvintele... izvorînd direct din inima poporului, par și astăzi adevărate inscripții, căpătînd ceva din expresivitatea și valoarea marilor creații ale înțelepciunii populare".[3]

Cînd, reîntors de la studii, Alecsandri își începuse bogata sa activitate, în domenii atît de variate, el exclamase cu elanul tinereții: „Mare cîmp de luptă se întinde înaintea noastră! dar lupta nu ne sparie, căci ne susține și ne animează speranța izbîndei". Poetul și-a ținut făgăduiala, iar momentul unirii este unul dintre cele mai semnificative în cadrul unei activități izvorîte din cel mai adînc și sincer patriotism.

Prof. *Graziella Ștefan*
Liceul „I. L. Caragiale", București

[3] G. C. Nicolescu, *op. cit.*, pag. 259.

Un povestitor al *duioșiei:*

I. Al. Brătescu-Voinești

— Indrumări pentru analiza literară a povestirii *Privighetoarea.*

I. Al. Brătescu-Voinești a fost, într-o perioadă cînd, la noi, romanul era foarte puțin cultivat, unul din reprezentanții de seamă ai nuvelisticii românești de dinaintea primului război mondial.

Intreaga lui proză este străbătută de *umor* și de *duioșie.*

Fără să fi fost un scriitor fecund („sînt, precum știți" — a mărturisit cîndva autorul *Puiului* — „un scriitor foarte infecund"[1], — I. Al. Brătescu-Voinești a dăruit totuși literaturii române cîteva capodopere, fie bogate în *umor* — printre care *Călătorului îi șade bine cu drumul* — fie cuprinzînd o puternică și sinceră *duioșie* (citabilă, în această privință, este *Moartea lui Castor*).

Născut la Tîrgoviște, în 1868, Brătescu-Voinești a cunoscut îndeaproape suferințele omului din provincie, pe care s-a străduit să le exprime prin povestirile, schițele și nuvelele sale, pentru „a aduce cetitorului o clipă de uitare de sine, un zîmbet, sau o lacrimă de înduioșare pentru suferințele altora"[2].

Scriitorul n-a alterat cu nimic realitatea umană, înfățișînd-o în esența ei poetică (din acest punct de vedere, Brătescu-Voinești se aseamănă cu Mihail Sadoveanu, din povestiri ca *Un om năcăjit, Bordeenii* și altele): „...Sînt un om complet lipsit de imaginație — s-a autodefinit el într-o conferință —; n-am imaginație, cum se zice nici de o lăscaie. Fiecare bucată a mea a plecat de de la o întîmplare reală..."[3].

Dintr-o astfel de întîmplare reală se va fi născut și povestirea *Privighetoarea* (concentrată în trei pagini!).

---

[1] *Mărturisiri literare* — organizate de D. Caracostea — Ed. Minerva, București, 1971, p. 55.

[2] *Ibidem*, p. 58.

[3] *Ibidem*, p. 58 și urm.

Intîmplarea în sine: moartea unei privighetori, pricinuită, fără nici o premeditare, de nenea Iorgu, înduioşează, dacă o analizăm bine, prin însuşi caracterul ei tragic. Orice adaus ori modificare ar fi imprimat morţii sărmanei păsări o notă falsă.

În toate schiţele şi nuvelele sale — inclusiv în *Privighetoarea* — Brătescu-Voineşti a ştiut să se ferească de artificialitate: el povesteşte întîmplările cît se poate de simplu, într-un stil natural, prin cuvinte luate din limba vorbită.

În această privinţă, scriitorul se conducea (pentru respectarea cu stricteţe a naturaleţei stilului) de principii estetice proprii: „Stilul căutat, alambicat — susţinea el — nu numai că nu foloseşte, dar păgubeşte o operă literară, îi dă un caracter artificial, prefăcut; pe cînd stilul natural, nesilit, stilul vorbit, face să ţi se pară, cînd ai luat o carte s-o citeşti, că un prieten drag s-a aşezat lîngă dumneata şi-ţi povesteşte din gură cele ce citeşti"[2].

E de la sine înţeles că principiile după care s-a condus I. Al. Brătescu-Voineşti în făurirea povestirilor, schiţelor şi nuvelelor sale, sînt valabile, întîi de toate, pentru un scriitor ca el — „lipsit de imaginaţie".

Cunoscînd, fie şi în linii mari, crezul artistic al lui Brătescu-Voineşti, ne va fi foarte uşor să întreprindem analiza literară a *Privighetorii*, pentru a desprinde, pe de o parte, profunzimea *duioşiei* povestirii, iar pe de altă parte *naturaleţea stilului* (ambele aspecte le vom cerceta simultan).

Naturaleţea stilului apare de la primele rînduri:

„Mi s-a întîmplat o *ticăloşie*"... — îşi începe mărturisirea nenea Iorgu. „Nici nu ştiu cum să-ţi spui..."

Brătescu-Voineşti împrumută cuvîntul *„ticăloşie"* din limba vorbită, căruia îi dă un dublu înţeles: *„faptă rea"*, dar şi *„nenorocire"* (în parte, Iorgu nu e răspunzător de moartea privighetorii).

Tot simplu, prin cuvinte obişnuite, dar cu rezonanţă poetică, descrie prozatorul şi frumuseţea naturii (a naturii-decor):

„La mine acolo, *e frumos de tot: o umbră deasă şi răcoroasă*, şi apa aia care curge lin *printre sălcii pletoase*..."

Duioşia, compasiunea pentru privighetorile care cîntă, noaptea, în tufişurile şi-n sălciile de pe marginea iazului (dintre care una va fi sortită să moară, înghiţind cîrligul cu rîmă al undiţei lăsate, din neglijenţă, de Iorgu) sînt exprimate cu ajutorul epitetului *„săracele"* (în sensul de *„bietele"*, *„sărmanele"*), împrumutat tot din limba vorbită:

„În tufişurile astea şi-n sălciile de pe marginea iazului vin privighetori şi cîntă toată noaptea... Foarte de multe ori, pe cînd stau la pescuit, vin *săracele* pe lîngă mine, aproape de tot să le prinzi cu mîna, parcă ar fi oarbe: umblă după ouă de furnici şi după rîme..."

Cînd descrie moartea privighetorii, Brătescu-Voineşti foloseşte un alt epitet — luat de asemenea din limba vorbită, dar cu înţeles clar, care impresionează ca vederea unei lacrime:

„Mă iau după fir, şi ce să văz? Parcă şi acuma mi se sfîşie inima... Lăsasem rîma în cîrligul undiţei: şi *biata* (subl. n.) privighetoare,umblînd după de mîncare, a înghiţit cîrligul!..."

---

[4] *Ibidem*, p. 62.

În finalul povestirii, pentru a exprima părerea de rău, pricinuită de moartea privighetorii, scriitorul folosește, cu o artă pe cît de simplă, pe atît de evidentă și de mișcătoare, o serie de diminutive: *„sărăcuța"*: — *„Sărăcuța*! cît trebuie să se fi zbătut, cît trebuie să se fi chinuit!„; *„aripioarele" „ochișorii"*: „Acuma stă moartă, cu *aripioarele* întinse, iar pe *ochișorii* ei, ca două mărgele negre, năpădiseră furnicile..." (subl. ns.).

Și încă alte două diminutive, cu același efect de profundă compasiune: *„gușuliță"*: „Auzi dumneata moarte: cu cîrligul înfipt în *gușulița* aia nevinovată, care scotea sunetele ale dumnezeești!"; *„păsărică"*: „Auzi dumneata, cum am răsplătit eu *păsărica* aia nevinovată, pentru că ne desfătase cu viersul ei!"

Pînă la urmă, compasiunea lui Iorgu se transformă în remușcare: prin neglijența sa (diminuată oarecum de caracterul *absurd* al întîmplării) a murit nu numai o pasăre nevinovată, dar și una care, prin *„viersul ei"* (adică prin *cîntecul ei*) e menită să desfete pe oameni.

Inzestrat cu darul de a concentra la maximum întîmplările pe care le povestește — fără a le denatura prin nimic esența lor tragică — I. Al. Brătescu-Voinești a reușit să strecoare în sufletele noastre — prin *Privighetoarea* — o lacrimă de înduioșare pentru suferința ființelor, care, deși nu fac parte din universul uman, se află totuși la tot pasul printre noi.

Prof. Vladimir Dogaru
Liceul „Mihai Eminescu", București

G. TOPÎRCEANU

Bivolul și coțofana

Cunoscut mai ales ca autor de „balade vesele și triste" și de „parodii originale", G. Topîrceanu a scris și cîteva fabule pentru copii printre care *Bivolul și coțofana.*

Scurtă povestire în versuri, cu necuvîntătoare puse să gîndească, să vorbească și să acționeze omenește, „Bivolul și coțofana" e construită pe trei momente esențiale: al faptului, al iluziei și al adevărului.

Faptul, adică întîmplarea care declanșează toate complicațiile, este enunțat cu simplitate:

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros
Se plimba o coțofană
Cînd în sus și cînd în jos.

Versul se rupe pentru a marca diferența de mișcare dintre patruped și pasăre. Bivolul, caracterizat prin trei epitete generale, dar tipice, e greoi și fără spontaneitate, pe cînd coțofana — sprințară — e imprevizibilă în tot ceea ce face. Topîrceanu își conturează astfel personajele prin notarea principalelor acțiuni și replici, reducînd la minimum descrierile.

Momentul următor aparține cățelului.

Din punctul lui de vedere, asocierea dintre bivol și coțofană nu-i normală, pasărea îi apare ca o profitoare, iar bivolul ca un prost. Cățelul nu este însă un moralist, ci o licheluță care, în fond, o invidiază pe coțofană și de aceea își propune s-o imite:

Ia stai, frate, că e rost
Să mă plimbe și pe mine!

Iluzia javrei capătă imediat forme concrete: „se trage îndărăt să-și facă vînt, se pitește la pămînt și deodată — zdup — îi sare bivolului în spinare".

Bivolul îl răstoarnă însă pe nepoftit și după o corecție taurină, îl aruncă în trifoi, ca pe o zdreanță.

Momentul adevărului e dur și cățelul află din experiență proprie că nu poți să trăiești pe spinarea cuiva, ca un parazit, fără să nu dai nimic în schimb.

Povestirea lui Topîrceanu este, deci, o alegorie, întrucît ideea principală — necomunicată direct — rezultă dintr-o înșiruire de imagini concrete, ale căror semnificații mai generale sînt sesizate de cititor. Ca specie literară, poezia este însă o fabulă, pentru că subiectul alegoric e realizat prin personaje-animale și are un caracter satiric și moralizator.

Ceea ce îl caracterizează pe Topîrceanu ca fabulist este faptul că el nu ține neapărat să moralizeze, ci să amuze, de aceea tonul său e mai puțin satiric și mai mult umoristic. Ca să amuze, el inventează istoria cu bivolul în aparență prost, cu cățelul în aparență isteț și cu coțofana în aparență profitoare și-i face protagoniștii unei scenete comice în care raporturile inițiale se inversează. Forma dramatică a povestirii se vădește și în succesiunea tablourilor: bivolul se plimbă în planul al doilea cu coțofana în spinare și în prim-plan cățelul monologhează cu glas tare despre profiturile pe care istețul le-ar putea dobîndi pe seama prostiei; urmează apoi o secvență de luptă, scurtă și inegală, în care temerarul este pedepsit; în sfîrșit, în postura prostului, adică a celui care a interpretat greșit situația dată, se găsește cățelul, iar bivolul își permite să-l pedepsească și cu vorba într-un discurs spus cu logică și fără grabă, dar cu indignare, care îl lasă pe celălalt fără replică:

Ce-ai gîndit tu oare, javră? Au crezut-ai că sînt mort?
Coțofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muște, de țînțari și de tăuni
Și de alte spurcăciuni...
Pe cînd tu, potaie proastă, cam ce slujbă poți să-mi faci?
Nu mi-ar fi rușine mie de viței și de malaci,
Bivol mare și puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate? ...

Țintind să nu simplifice viața, Topîrceanu se amuză și face din bivol un personaj conformist, care se sperie de gura lumii. Bivolul nu-l sancționează pe cățel în numele unor principii mai înalte, ci din orgoliul de gospodar cu greutate care nu vrea să fie discutat în cireada sa de „viței și de malaci".

Structura comică a fabulei determină și tonalitatea ei generală, veselă, spumoasă, de zeflemea.

Versurile întrețin aceeași atmosferă, Topîrceanu nu le desfășoară egal și le rupe după împrejurări, sînt cînd lungi, cînd scurte, cînd grave, cînd dinamice. Unele sînt imitative cu funcție ironică, dar altele n-au nici un fel de expresivitate și apar ca niște simple enunțuri ritmate.

Prof. Nicolae I. Nicolae
Liceul „Emil Racoviță", București

Concursul de literatură „Mihai Eminescu"

Concursul de literatură „Mihai Eminescu" urmărește să cultive, în rîndurile tineretului, interesul și pasiunea pentru studiul limbii și literaturii române, pentru studiul limbii și literaturii materne a elevilor din școlile naționalităților conlocuitoare, precum și interesul pentru cunoașterea limbilor moderne studiate în R. S. România.

Concursul reprezintă, totodată, un mijloc de cunoaștere și de stimulare a elevilor talentați, de valorificare a literaturii în procesul de educație patriotică, etică și estetică, de formare a trăsăturilor morale ale omului înaintat al societății socialiste multilateral dezvoltate.

La concursurile anuale pot participa elevi cu rezultate bune la învățătură, care au înclinații literare manifestate în cercurile de literatură, în cenacluri sau în alte împrejurări.

Începînd cu cea de-a XV-a ediție din 1972, concursul de literatură poartă numele lui M. Eminescu. Concursul constă, în cele trei faze, din două probe: o probă de evaluare a cunoștințelor de limbă și literatură din materia studiată în perioada parcursă și o probă de compoziție literară liberă.

Prima probă este o probă de informație solicitînd răspunsuri scurte la întrebări. Răspunsurile se notează pe baza unui punctaj, în funcție de dificultate.

Proba a doua — o compoziție literară liberă — sondează formația elevului, capacitatea lui creatoare și orizontul pregătirii intelectuale.

Dificultatea probelor sporește de la o fază la alta, nedepășindu-se însă exigențele programelor școlare pentru clasa și categoria de școală a participanților.

Pentru a veni în sprijinul elevilor care doresc să se pregătească în vederea participării la concursul de literatură română din anul școlar 1972/1973, vom publica, în viitor, materiale de informare necesare, inclusiv bibliografii de specialitate.

— Dialog cu ANA BLANDIANA —

„Aveam în 1956, la moartea lui Nicolae Labiș, 14 ani"

— Încep printr-o indiscreție: care este numele dumneavoastră adevărat?

— **În buletin sînt Otilia Valeria Rusan, în catalog eram Otilia Coman, iar acasă de cînd mă știu îmi spune toată lumea Doina.**

— La ce vîrstă ați debutat?

— **În revistele pentru copii pe la 11 ani, în cele pentru oameni mari pe la 17.**

— Și care credeți că este condiția esențială a unui debut poetic?

— **Din păcate nu există nici o condiție esențială, debutăm toți mai repede decît trebuie. Cred că niciodată senzația trecerii zadarnice a timpului și nerăbdarea nu sînt mai mari decît în adolescență. Din cauza asta primele noastre volume sînt doar anticamere ale operei care se numără valoric numai de la al doilea volum.**

— Ce a însemnat pentru dumneavoastră și pentru generația dumneavoastră momentul Nicolae Labiș?

— **Puntea poetică spre marea generație interbelică, garanția că poezia românească continuă să existe în orice condiții, posibilitatea de a fi noi înșine, continuarea ei. Nicolae Labiș a fost pentru generația noastră o șansă de afirmare și o emblemă.**

— L-ați cunoscut pe poetul Nicolae Labiș?

— **Nu. Aveam în 1956, la moartea lui, 14 ani și eram la Oradea. De altfel primul lucru pe care l-am aflat despre Labiș a fost că a murit.**

— Care credeți că trebuie să fie întrebarea supremă a scriitorului contemporan?

— **Întrebarea supremă? Dacă literatura trebuie sau nu să încerce să schimbe lumea, să sufere că n-o poate schimba.**

— Poezia dumneavoastră e o pledorie pentru sinceritate. Credeți că în literatură condiția „sine qua non" este sinceritatea?

— **Nu-mi pot imagina o poezie adevărată în care autorul ei să nu fie crezut. Sinceritatea nu este, bineînțeles, singura condiție „sine qua non" a poeziei, dar, desigur, una dintre ele.**

— Iubiți tot ceea ce scrieți?

— Da, dar numai atunci cînd scriu și, în orice caz, numai înainte de a fi publicat. Paginile mele tipărite pot să le respect, dar îmi sînt prea străine pentru a le iubi.

— Credeți în tînăra generație de poeți care se afirmă acum?

— Este, sînt convinsă, o generație strălucitoare, o generație care are prea mult talent și deocamdată prea puține opere.

— Ce semnificație a avut pentru dumneavoastră anul literar 1971?

— A fost un an în care mi-au apărut două cărți, un an deci, pentru mine neobișnuit și chiar suspect, mă obișnuisem să las să treacă trei-patru ani între volume. Oricum, e anul în care am publicat primul volum în proză, ceea ce echivalează, într-un fel, cu un debut.

Gabriel Stănescu

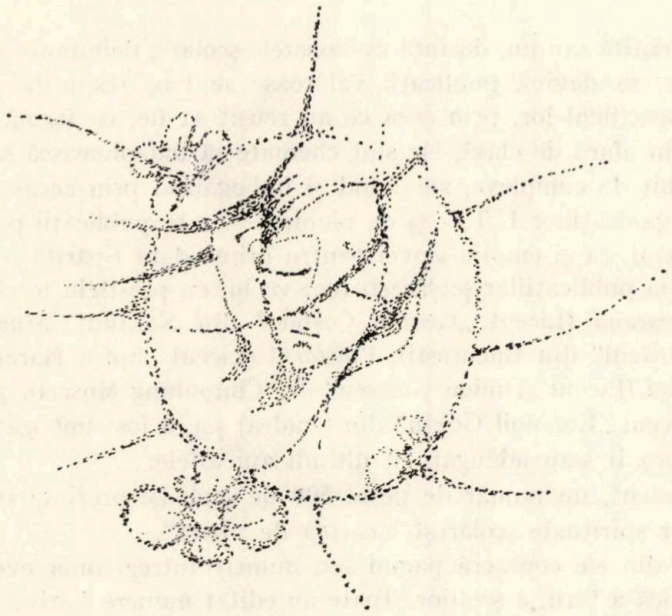

În paginile 37, 48 și 66 — desene de *Daniela Codarcea*, Liceul de arte plastice „N. TONITZA", București,

TRADIȚII ȘCOLARE

Mărturistită sau nu, dorința ca revistele școlare, debutante sau vîrstnice, ca apariție, să devină publicații valoroase se face resimțită pretutindeni.

Prin specificul lor, prin ceea ce au reușit să fie, ca formă a activității educative în afară de clasă, ele sînt chemate să îndeplinească sarcini educative deosebit de complexe, susținînd și îmbogățind prin aceasta activitatea școlii, a organizațiilor U.T.C. și de pionieri. Aceste publicații poartă pecetea entuziasmului, ca și emoția slovei pentru prima dată tipărită.

Tradiția publicațiilor școlărești mai vechi, cu prestigiu în rîndul elevilor *Muza someșeană* (Liceul „George Coșbuc" din Năsăud), *Mugurul* (Liceul „Mihai Viteazul" din București), *Vlăstarul* (Liceul „Spiru Haret" din București), *Răsad* (Liceul „Dinicu Golescu" din Cîmpulung Muscel), *Țara visurilor noastre* (Liceul „Emanoil Gojdu" din Oradea) ș.a. a fost îmbogățită.

Acestora li s-au adăugat, în ultimii ani altele.

În prezent, un număr de peste 500 de școli își prezintă în cîmpul larg al valorilor spirituale școlărești „cartea de vizită".

Multe din ele consacră pagini sau numere întregi unor evenimente din viața politică a țării, a școlilor. Toate au editat numere festive dedicate aniversării semicentenarului Partidului Comunist Român și Uniunii Tineretului Comunist.

Îndrumarea de către profesori a colectivelor de redacție, formate din elevi, este menită să asigure, pe lîngă o justă orientare ideologică, științifică a revistei, prezentarea corespunzătoare a problemelor și o mînuire corectă a limbii, a mijloacelor artistice de exprimare. Evitînd tutelarea și impunerea opiniilor personale, profesorii vor stimula autonomia și inițiativa organizațiilor U.T.C. și de pionieri, dorința elevilor de a-și valorifica inițiativele,

de a-şi face cunoscute exigenţele de care sînt conduşi în alegerea idealului de viaţă, profundul ataşament faţă de Partidul Comunist Român, hotărîrea de a sluji cu abnegaţie poporul şi patria.

Prin materialele publicate, revistele vor trebui să abordeze probleme politice, ideologice, filozofice, de etică, de educaţie ştiinţifică, de pregătire practică pentru muncă a elevilor, materiale care să reflecte viaţa şcolii, a organizaţiilor U.T.C. şi de pionieri.

Avînd călăuză Plenara din 3—5 noiembrie 1971, cu privire la activitatea politico-ideologică şi cultural-educativă din ţara noastră, revistele şcolare vor trebui să-şi îmbunătăţească permanent conţinutul şi să găsească modalităţi propice de exprimare a realităţilor politice şi sociale ale ţării, ale vieţii şcolare, ale organizaţiilor U.T.C. şi de pionieri, ele trebuind să devină tribune de dezbatere şi explicare a fenomenelor politice şi sociale din ţara noastră şi să contribuie la generalizarea experienţei pozitive din viaţa şcolii, a organizaţiilor U.T.C. şi de pionieri.

Prof. Constanţa Bărboi

Exemplara adolescență a marilor scriitori

Adolescența e o vîrstă la care vocația literară se stabilizează, la care nevoia de comunicare și afirmare capătă forme imperative, la care forța proaspătă a elanului creator, ambiția individualizării și a căutării unor noi căi declanșează, mai ales la temperamentele clocotitoare, acea spelndidă explozie lirică atît de specifică anilor tineri. Orice adolescent mînat de forța irezistibilă a talentului și de dorința de a-și împlini destinul artistic aspiră să devină un scriitor de seamă. Dar tocmai în această perioadă vulcanică — cînd se pare că o anumită grabă de a ieși în lume, de a-și etala blazonul artistic, de a fi proclamat geniu precoce îi determină pe tineri să uite că nu numai talentul în sine condiționează consacrarea — o incursiune în anii de adolescență ai unor mari scriitori le-ar demonstra că și alți factori au coroborat la cîștigarea celebrității, la fixarea în conștiința umanității și că, fără acești factori, un talent, oricît de viguros, s-ar ofili pierzîndu-se în anonimat.

O notă comună a adolescenței marilor scriitori *a fost împletirea pasiunii de instruire cu dorința vie de participare la viața publică*. Surprinde în creațiile de adolescență ale marilor scriitori orizontul larg de cultură, bagajul impresionant de lecturi literare, înregistrarea sensibilă a evenimentelor timpului. Să alegem doar un exemplu: Victor Hugo, elev strălucit, la 15 ani obține o mențiune a Academiei, la 16 ani scrie romanul *Bug Jargal* — al cărui erou este șeful răsculaților din San Domingo — fierbinte pledoarie în favoarea emancipării negrilor. La 17 ani este încununat la Jocurile florale de la Toulouse și devine conducătorul unei reviste literare la care scrie, în doi ani, 272 de articole.

Ca urmare a participării intense la frămîntările epocii, marii scriitori au dat dovadă, chiar la o vîrstă fragedă de o *uimitor de ascuțită conștiință socială și politică*. Mulți din ei s-au găsit în mijlocul evenimentelor revoluționare ale epocii, ca apărători ai idealurilor înalte de dreptate socială și libertate națională.

Shelley și Byron, apărători încă din adolescență ai libertății în țara lor, vor pleca și peste hotare s-o apere: primul în Irlanda, secundul în Grecia. Sandor Petöfi, cunoscînd amarele realități din acea Ungarie „grofească și popească" de care vorbește Ady, prevestește revoluția din 1848 (al cărei apărător va fi), devenind la nici 20 de ani cîntăreț al poporului. Arthur Rimbaud —

copilul teribil al Franței — autorul neuitatei *Corăbii îmbătate* avea doar 17 ani cînd apărea pe baricadele Comunei din Paris și demasca războiul franco-prusian din 1870/1871 în vestitul sonet *Adormitul din șanț*. Maiakovski va fi și el în primele rînduri ale Marii Revoluții Socialiste din Octombrie 1917.

La fel de definitoriu pentru creația de adolescență și tinerețe a marilor scriitori este *patriotismul*, exprimat atît prin dragostea față de creația populară — care le va constitui un prețios izvor de inspirație, cît și prin exaltarea frumuseților patriei și a eroismului popular. Alecsandri și mai tîrziu Eminescu, Coșbuc, Iosif, Blaga porneau în lungi peregrinări pentru a culege folclor, acest „izvor pururi renăscător" care va da creației lor citadine noi valențe artistice, amprenta autentică și nepieritoare a specificului național. Rainer Maria Rilke, și el călător neobosit, își datorește, ca și marele nostru Eminescu, adîncimile universale ale operei sale contactului viu cu lirica și epica populară. Primele sale volume scrise între 20 și 24 de ani *(Viață și cîntece, Jertfele larilor, Cîntecul despre dragostea și moartea cornetului Cristoph)* sînt impregnate de melosul liedului și de spiritul vechilor balade germane. Rafael Alberti — alături de Garcia Lorca, unul din marii poeți ai Spaniei, s-a hrănit încă din adolescență cu luminile cîntecului andaluz. Nu-i de mirare că Alberti primește pentru volumul său *Marinarii pe uscat*, la vîrsta de 22 de ani premiul național, devenind ca poet spaniol un „hombre del mundo entero".

În al treilea rînd, la marii autori ai lumii ne surprinde, chiar de la primele creații, sau de la volumul de debut, o *înaltă conștiință scriitoricească*.

Uimitorul *Ubu rege* scris de Jarry la 17 ani, poeziile de adolescență ale lui Rimbaud *(Boema)* Eminescu *(Ce-ți doresc eu ție)*, Musset *(Balada lumii, Veneția)*, Pușkin *(Pe Tarskoe-Selo)* Labiș *(Moartea căprioarei)* dovedesc o deplină stăpînire a meșteșugului artistic, sentimentul de răspundere față de cititor. Semnificativ și foarte actual ni se pare felul în care Esenin, tumultuosul flăcău de la Riazan, și-a definit concepția sa poetică în complexul unor împrejurări care l-ar fi putut atrage în mrejele modei literare. La 19 ani, amestecat în viața literară a Petersburgului, frecventează așa-zisele cercuri moderniste, unde se cultivă o poezie de delir metaforic Deși ispitit la început de mirajul snobismului, el se scutură în curînd de această influență. „Arta pentru mine nu e broderie măruntă, ci cuvîntul cel mai indispensabil al acestui grai, cu ajutorul căruia vreau să mă exprim pe mine însumi". El ia atitudine împotriva teribiliștilor scriind: „Confraților mei le lipsește sentimentul patriei în sensul cel mai larg al acestui cuvînt, de aceea la ei totul este atît de hibrid. Tocmai din această cauză, ei cultivă cu pasiune disonanțele de care s-au pătruns pînă în măduva oaselor, o dată cu atmosfera îmbîcsită a bufoneriei, a schimonoselilor de dragul schimonoselii".

Puținele exemple pe care le-am prezentat aici ne arată limpede că, pe deasupra destinelor diferențiate și dincolo de condițiile specifice ale perioadei istorice și ale mediului social, marii scriitori sînt legați chiar la vîrsta adolescenței prin cîteva trăsături comune: o ascuțită conștiință social-politică, un fierbinte patriotism, un respectat desăvîrșit pentru arta adevărată în care imaginea deplină a insului creator se contopește cu imaginea poporului din care s-a născut și cu imaginea întregii umanități.

Prof. Tudor Opriș

ŞANTIER DE CREAŢIE

„A eşi în publicitate nu-i glumă. Mai de multe ori îmi pare rău c-am publicat ceea ce-am publicat. Este o zicală din bătrîni: Gura să aibă trei lacăte: în inimă, în gît şi a treia pe buze; cînd îţi va scăpa cuvîntul din inimă, să nu scape de cealaltă, că dacă ai scăpat o dată vorba din gură n-o mai prinzi nici cu calul, nici cu ogarul, nici cu şoimul. Trebuie să cumpeneşti de-o sută de ori o scriere pînă o dai publicităţii".

Mihai Eminescu

Amploarea pe care mișcarea literară din școlile patriei noastre a căpătat-o în ultimii ani a determinat și o intensă activitate de îndrumare a tinerilor scriitori. Rezervînd creației literare spațiul de față, pornim de la credința că elevii *caută un climat favorabil de dezvoltare, și nu numai de afirmare*. Un prim sprijin îl găsesc în cadrul cenaclurilor literare din școli; dar, de cele mai multe ori, ei se adresează, fără o ucenicie prealabil necesară, revistelor literare de prestigiu. După cum este și firesc, acești debutanți sînt de la început descurajați, și uneori pentru totdeauna, de exigenții (pe drept cuvînt) semnatari ai rubricilor „Poșta redacției".

Din rîndurile de mai sus se desprinde dificila sarcină pe care ne-am asumat-o: publicarea creației originale a elevilor în scopul stimulării și selectării talentelor în formare.

Așteptăm din partea profesorilor îndrumători de cenacluri literare sau din partea elevilor cu aptitudini literare deosebite reportaje, eseuri, critică literară, poezie, proză, teatru, traduceri (texte de 3—5 pagini, dactilografiate în trei exemplare, la două rînduri). *Limbă și literatură pentru elevi* tinde, astfel, să devină o prezență de prestigiu prin meritul colaboratorilor săi, astăzi anonimi, mîine poate nume sonore ale literaturii române.

Cenaclul literar „George Călinescu" al Liceului „Dimitrie Cantemir" din Bucureşti

GÎNDURI LA UN CENACLU

Mihai Ralea spunea că rostul criticii este „de a întreține longevitatea literaturii". Dacă ne este îngăduită o parafrazare și un modest paralelism, am spune că rostul unui cenaclu este acela de a întreține gustul pentru literatură, indiferent dacă ni se va obiecta că un cenaclu este de neconceput în absența unor mari personalități care să găsească în el dacă nu o origine, cel puțin un punct de sprijin. Cu alte cuvinte, e de necrezut un cenaclu fără un concurs de valori.

Aceste valori, pentru a se putea impune, au, însă, întotdeauna nevoie de o atmosferă propice, de un climat favorabil, stimulator, sau, pentru a relua cuvintele lui Eugen Lovinescu, „de o receptivitate complice".

Nu știm exact dacă această colectivitate receptivă a unui cenaclu trebuie să producă cu necesitate un mare creator, sau dacă acest creator odată revelat sieși, nu-și va forma un alt public...

Mai sigur este că această relație e una de interdependență fructuoasă.

Am încercat a defini condițiile unui cenaclu ideal.

Asemenea cenacluri nu au existat, însă, sau, dacă există, sînt o invenție a istoriei literare.

Dar, este modelul spre care e bine să tindem, cu modestele noastre posibilități. Poate să pară exagerat să ne propunem asemenea scopuri, dar e știut că ele au în sine o funcție stimulatoare.

Sîntem la o vîrstă la care putem spera totul și, atunci, ni se pare firesc să ne întîlnim în fiecare sîmbătă după o zi neobișnuită pe care ținem să o înobilăm prin muzică și poezie.

Ce îi determină oare pe unii să renunțe săptămînal și consecvent la tentațiile promisiunilor de vacanță, în favoarea cîtorva ore de reculegere tăcută?

O sală de clasă obișnuită se transformă, pentru un timp nedeterminat într-un sanctuar. Poeții sînt oameni sensibili, preocupați de originalitatea lor, iar admiratorii lor le ocrotesc această sensibilitate.

Cu răbdarea pe care o ai așteptînd să se desfacă mugurii pomilor, respiri abia simțit și vorbești abia auzit. Poezia se însoțește cu muzica lui George Enescu, cu cea a lui Bach sau a lui Beethoven, uneori cu cea a lui Vivaldi, alteori numai cu liniște.

Aici am ascultat, cum numai poeții sau copiii știu să asculte, versurile neauzite încă de nimeni, rostite de poeta Ana Blandiana.

Cînd, într-un tîrziu, plecăm pe culoarele tăcute și pustii — ce ciudată este tăcerea de sîmbătă seara pe culoarele unui liceu — nu întoarcem capetele; ne este frică să nu ne vedem sufletele...

Și nouă nu ne pare rău de acest „timp pierdut"; sperăm să nu ne pară rău niciodată, pentru că știm că un astfel de „timp" revine înzecit atunci cînd vom voi să pornim „în căutarea lui".

Stăm cîteva ceasuri pe săptămînă în preajma muzelor, ni se pare că în aer foșnesc aripi, chiar dacă e numai ramura liliacului aplecîndu-și mireasma peste noi...

Cine ajunge să înțeleagă și să trăiască această bucurie nu va renunța vreodată la ea...

Prof. Aurelia Marinescu
îndrumător al Cenaclului „G. Călinescu", Liceul „D. Cantemir", București

Popescu Adriana
anul III C
Liceul „D. Cantemir"

Jurămînt eroilor uteciști

Din anii de mit
se revarsă acest șuvoi de sînge...
Sînteți începutul unui capitol,
Al unei teoreme ce a trebuit demonstrată.
Privirile în care ard legende și minuni
Au asfințit acolo de unde numai
anotimpurile se întorc,
Ca niște zboruri smălțuite în alt tărîm.
Jur că am să vă oglindesc sufletul,
în ochii apelor
Unde cerul e limpede și aproape.
Jur că am să păstrez semnele din palmă
și tălpi
ale bunicilor
Ca pe un testament cu țărîna din mine.
Jur să vă port printre brazdele chipului
Ca să-mi dați puterea să cînt.
În seara aceasta sînteți altoiți în mine ca-ntr-o
floare
Cerul nopții pentru voi va arbora
MEDALII.

Andrei Gabriela
anul III C
Liceul „D. Cantemir"

Icoanele mîinilor

Nu pleca azi !
Mîine va fi mai multă lumină
Picătură din brazi
Şi rîurile minţii mele
Or să meargă spre stelele din văi ;
Mi-au plăcut ochii tăi
Şi mîinile cu miros de vacanţă
Şi inima-ţi nesărutată...
Am crezut în amintirea norilor
Dar ploaia mi-a împrăştiat credinţa
În lacrimile fiecărui copac.
De ce lîngă lac
Au rămas numai nuferii albi ?
Am uitat că există şi roz
Şi că iluziile le-am sfîrşit în voinţă.
A murit cea mai mică dorinţă
Cînd închise au fost marile porţi ale visului.

CAPUL DE POD

(Fragment)

Acțiunea romanului se petrece într-un mic oraș podgorean în ultimii doi ani ai celui de al doilea război mondial.

Eroul central, Scarlat, copil de țăran, este băiat de prăvălie la unchiu-său Mihnea, cîrciumar în obor. Mergînd pe tehnica rememorării, autorul urmărește să reconstituie etapele semnificative legate de succesiunea schimbărilor survenite în conștiința eroului.

Dotat cu o sensibilitate ieșită din comun, Scarlat încearcă să găsească rezolvări imediate pentru un mod de viață demn, dar se adaptează cu dificultate la schimbările ce se petrec cu repeziciune în jurul său și la a căror înțelegere va ajunge mai tîrziu. El se angajează la o rafinărie și de acum drumul conștiinței sale devine din ce în ce mai sinuos, iar eroul va pătrunde astfel spre adevăratul sens al vieții și înțelege că Adevărul *este unul singur.*

.....

Cînd ploua în după-amiezile de primăvară era o liniște grea ca un cearceaf ud. Asta se întîmpla cînd locuiam în R. Un orășel cu primărie, prefectură, grădină publică și vreo 60 de cîrciumi din care mai mult de jumătate se înghesuiau în jurul oborului. În zilele de sărbătoare toate străduțele care duceau în piață erau pline de căruțe gemînd de baloturi, de vite, în țipete de femei și copii, fluiere și tobe de la tribombă peste care se auzea lovitura ritmică de la nicovala potcovarilor.

Cîrciumile gemeau de lume și de multe ori oamenii ieșeau cu sticlele și se așezau sub stejarii înalți și groși cu coaja roasă de hamuri, care încadrau careul oborului. Orășelul părea un centru de concentrare.

Dar totul înceta la ora 11. Părea că cineva îi atingea pe toți cu un legămînt. Oamenii părăseau sticlele salutîndu-se stînjeniți, femeile înhămau animalele și încet un convoi lung de căruțe

se înşira pe podul cenuşiu de fier, de vreun kilometru, care traversa rîul. Piaţa rămînea pustie, şi cîinii se alungau de colo colo împrăştiind resturile de ziare şi bucăţile de scînduri, luptîndu-se pentru coji de pîine. În oraş părea că nu mai e nimeni. Praful începea să se aştearnă la loc în drum şi razele dogoreau fără rost.

Încet, norii se furişau adunîndu-se apoi în perdele albe, îngrămădindu-se în grohotişuri cenuşii. Vîntul se pornea din plantaţia de salcîmi de dincolo de rîu şi praful începea să se învolbure în trombe. Obloanele de lemn se trînteau cu putere, geamurile zăngăneau şi imediat se închideau ferecate de mîini nevăzute. Rareori vedeai o basma fluturînd prin piaţă. Unchiu-meu Mihnea, un om slab şi timid avea o cîrciumă chiar lîngă dig în faţa intrării oborului.

Era o casă lăbărţată şi joasă cu un cerdac mare acoperit cu rumeguş şi udat mereu cu apă, şi o mulţime de grajduri şi şoproane adăpostind cai, căruţe, biciclete, roţi desperecheate. Mie-mi plăcea să stau întins în şopron pe duşumea, să-mi sprijin capul de pragul înalt şi cam într-o rînă şi să mă uit cum plouă. Primele picături de ploaie erau totdeauna o desfătare. Vedeam cum se adună praful în biluţe ude şi cum se muia apoi brăzdat de şuvoaiele tulburi pe care pluteau fire de pai. Cîteodată privind aşa cum apa curge de sus mă gîndeam acasă. Tata mă trimisese la unchiu-meu, adică la frate-său, scriindu-i că din via lui aia acră nu poate să ne ţină pe toţi şi că eu îs cam prostişor da' ştiu să fac treabă. La început unchiu-meu a bombănit deăia care-şi bagă copiii pe gîtul altora apoi s-a obişnuit cu mine. Nevastă-sa nu-i făcuse copii şi odată a bătut-o zdravăn pentru asta. Femeia a mai stat un timp şi apoi a fugit cu un neamţ mecanic la moara lui Waltezan. Aşa că unchiu-meu şi cu mine rămăseserăm în casă şi avea o slujnicuţă, doi argaţi şi cu mine trei şi o bucătăreasă din Ardeal pripăşită de vreun an în oraş. Munceam toţi pe rupte şi seara ne împrăştiam care încotro. În şopronul unde îmi plăcea să stau mirosea a pămînt încins şi a paie ude.

Mă întindeam pe jos şi mă uitam afară în drum cum se scurge apa peste vechile zoaie de humă din tencuiala caselor de peste drum. În după amiaza aceea stăteam întins pe o rogojină cu faţa în sus şi priveam printre ţiglele puţin depărtate din acoperiş aşteptînd o picătură să mă ude Luasem nişte ţigări şi stăteam cu urechea la pîndă să-l aud pe nea Mihnea dac-o veni. „Mă, decît să dai banii pe prostii mai bine ia-ţi nişte haine.C-ai rămas ca o sperietoare". El zicea, eu făceam cum mă tăia capul. Fumul se ridica încet în aerul răcoros şi în liniştea mohorîtă a după-amiezii; ploaia începu să răpăie şi mai tare lovind cu sete acoperişul, pereţii, drumul. În cîteva minute totul se îmbibă de apă. Doi ţigani beţi cu un ziar în cap veniră împleticindu-se şi se opriră sub cerdac. Îi auzeam vorbind cu nea Mihnea de-o bătaie cu cuţitele ce se încinsese în spatele poliţiei pentru o femeie. Apoi vorba conteni. Poate plecaseră sau poate că au intrat înăuntru să bea. Îmi fulgeră prin gînd să văd cum e rîul. Unchiu-meu spunea că atunci cînd plouă în gura apei se umflă de plesneşte peste dig. M-am căţărat pe nişte butoaie şi pe nişte scînduri şi m-am uitat spre apă. Plantaţia mică de salcîmi era acoperită de puhoi. Numai crengile pomilor mai înalţi se mai vedeau. Între ape terasamentul înalt al şoselei se ridica cu asfaltul lucind slab. Un nechezat disperat se auzea dintre pomi, adus de palele de vînt. Am văzut un om înalt cu părul lung şi negru sărind de pe pod în undele tulburi, şi-notînd spre vîrfurile pomilor unde se zbătea apa. Apoi a dispărut. Cîteva clipe nu l-am mai văzut şi-am crezut că s-a înecat dar a apărut ceva mai încolo, dus de curent. Părul i se lipise de frunte şi părea tăvălit prin smoală. A început din nou să-noate ceva mai greu şi l-am văzut ieşind pe prundiş cîteva zeci de metri mai jos cu un cal roşu cu coama aurie. A trecut prin vad cu calul legat de gît, cu cămaşa pe el, şi l-am văzut apoi pe şosea depărtîndu-se. Ploaia bătea din ce în ce mai tare şi aerul devenise parcă şi mai apăsător şi friguros. Norii se lăsaseră greu deasupra şi păreau proptiţi pe veşnicie. Începusem să casc a ploaie pregătindu-mă să mă dau jos de pe butoaie cînd am auzit uşa scîrţiind. Am rămas cu ţigara în mînă încremenit...

Toader Cornel
anul IV, Liceul „D. Cantemir"

TINEREŢEA LITERARĂ A ROŞIORILOR DE VEDE

Cenaclul literar „M. Eminescu", constituit din numeroşi elevi ai liceelor din oraş, îşi desfăşoară bilunar şedinţele de lucru în clădirea Casei de cultură din localitate, sub îndrumarea cîtorva profesori entuziaşti în munca de descoperire şi promovare a tinerelor talente.

Cîţiva din absolvenţii de liceu, membri ai cenaclului, au reuşit să-şi vadă finalizate eforturile artistice. Astfel, prozatorul Titi George Cîmpeanu a debutat în 1971 la editura *Cartea românească* cu volumul de schiţe şi nuvele *Muşcătura de şarpe* şi pregăteşte romanul *Pensiunea Herma*, din care revista *Luceafărul* a publicat recent, un fragment. De asemenea, în cuprinsul acestui an, în aceeaşi editură, va apare volumul de versuri *Cîntări în piatră* al talentatului absolvent Florea Miu.

Din rîndul elevilor se ridică noi talente în plină afirmare publicistică, precum: Theodor Răpan, Octavian Grigore, Iulian Creţu, Lina Liţă, Carmen Ionescu, Anghel Popescu şi alţii. Semnalăm faptul că Theodor Răpan, elev în clasa a X-a a liceului nr. 2, a predat editurii *Albatros* volumul de versuri *Flux despletit*, programat să apară la începutul anului 1973.

Prezentăm cîteva din creaţiile recente ale celor mai tineri poeţi din Roşiorii de Vede.

G. O.

Octavian Grigore

Dăruire

Mă dărui cîmpiei pînă-n descîntec
şi fîntînii cu ciutura coborîtă-n lumină
Sînt strigăt grav sau - cine mai ştie - un cîntec
lăsat de boabe de grîu trecute prin mînă.

Mă dărui cîmpiei plină de dor
chiar dacă anotimpul mă ştie plecat
Şi-apoi aştept o noapte de secerător
să pot strînge rodul în pumn de bărbat.

Iulian Crețu

BALADĂ

Pe caval de paltin, pe caval de soc,
Doinele dormiră ceasuri de soroc,
Legănate plaiuri, pagini mari de cer,
Dimineți trecute prin pînze de zer.

Stele sub copite, pulberi lungi de aur
Șuieră Morgana în pene de graur
Rumenite gînduri, somn albastru, gene...
Abur de iubire, vis de Sînziene...

Doarme greu ciobanul, vîntul melopee
Oilor fugite pe Calea Lactee
Le doinește noaptea, ars de viul foc
Pe caval de paltin, pe caval de soc.

Anghel Popescu

VREAU...

Ţi-am deschis fereastra casei...
Zbori clipă uşoară cu pieptul
de jar ;
Să-mi aduci iarba din coarnele
cerbilor,
miezul stîncilor de sub muşchiul
crud,
apele cerului cu vine de rouă
curată,
apoi, adu-mi somnul trestiilor
care zămisleşte sămînţa
apelor.
Clipă uşoară de a zecea
spiţă a timpului,
blestemată să fii pentru totdeauna
de n-ai veni să-mi dai
viaţă...

UN POET — O POEZIE

„...sinceritatea mă obligă să-ţi spun că plasarea lucrării d-tale îmi pare destul de grea, dacă nu imposibilă... Eşti tînăr, lucrează. Lucrează timp îndelungat în singurătate şi fără răsplata unei recompense sau aceea a publicării.

Fă ca mine! Aveam treizeci şi şapte de ani, cînd am imprimat *Madame Bovary*. Eşti pierdut dacă te gîndeşti să tragi din lucrări vreun profit. Nu trebuie să te gîndeşti decît la arta în sine şi la perfecţionarea individuală.

Şi să nu crezi că viaţa unui om de litere, a mea spre exemplu, e presărată de flori? Te-ai înşelat. Dacă într-adevăr iubeşti literatura, fă-o mai întîi pentru tine şi citeşte pe clasici. Obişnuieşte-te să scrii lucruri pe care le-ai simţit şi pe care le cunoşti".

Gustav Flaubert

Doina Pop

Născută în 1953 la Ardusat — Maramureș. Elevă la liceul „Gheorghe Șincai" din Baia Mare. Premii pentru poezie la concursul național al pionierilor și laureată a olimpiadelor de literatură. Prezentată la emisiuni radiofonice. Publicată în antologia *Copii-poeți*, în ziarele maramureșene, în *Cutezătorii*, *Preludiu* și *Amfiteatru*. Pregătește un volum de versuri.

PARTIDULUI

Mă-ncearcă acum frumusețea
Întoarsă de toate amiezile,
Glasul meu de ierburi
Mă rostogolește spre tine
Precum
Această creștere a spicului
Înlăuntrul său.
Stau iarăși
Să-mi caut vorbe de flaut
Și mîini să le poarte
În vecinătatea frunții tale...
Învață-mă cum să însămînțez
Spațiul ce ne cuprinde.

Dinu Adam

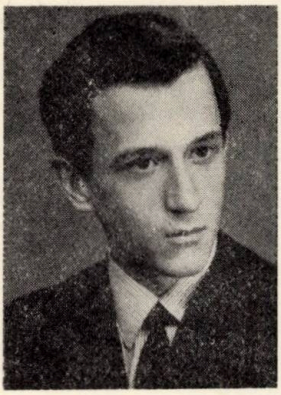

Născut în 1953, în București. Elev al liceului „Gh. Șincai" din Capitală. Debutează în 1970 în *Hronica*, revista liceului. Este apoi publicat în suplimentul literar-artistic al *Scînteii tineretului*, în antologiile *Excelsior* din 1970 și 1971, *Săgetătorul* nr. 4 și 5. Inclus în antologia națională *Ritmuri solare*. A participat la emisiuni de radio și televiziune și la taberele de creație ale elevilor. Premiul III la concursul municipal de creație literară dedicat semicentenarului P.C.R. Premiul I la concursul național *Tinere condeie* 1972.

Noapte de Bărăgan

Sărbătoare de lut
cu grîu și cu miere,
nunta mea se numește
iubire de timp,
iubire de măr
și de-un alt anotimp,
iubire de lemn,
iubire de vînt...

Cu grîu și cu miere
de cînt
mă seacă nuntașii
și noaptea mi-o fură
s-o schimbe-n pămînt
cu sînge de mură...

Cu grîu și cu miere
își pierde tăcerea urmașul
și marginile-și sună cerul
în rîu,
copii-paparude
plîng luna prea nouă
cu miere și grîu.

*
* *

A noapte curge
cerul în clopot...
o, cerul acesta prea lung
dintre iubirea mea
şi iubire !...

Fîntîni răstignite pe nemişcare
se-nnoadă
la capăt de vînt...
şi cărările
ca nişte şerpi năpîrlind...

iezerul leagănă în el
întreg Bărăganul,
cîmpia întreagă —
doar sus,
spre strugurii cerului,
imensă ca o lună :
noaptea —

*
* *

Cu pîine şi cu sare
ne-aşteaptă lumina
la capăt de cer
şi la capăt de noapte ;
copacii desfac înstelaţi
de pe zîmbet
sclipiri tot mai verzi
şi iubiri tot mai coapte...

În ceară de gînduri
tăcerea se sparge
şi-mprăştie ziua
cu paşi de colind ;
se-nalţă ciudate vitralii
de rugă
şi-apoi,
mai ciudate,
pe sunet se-ntind.

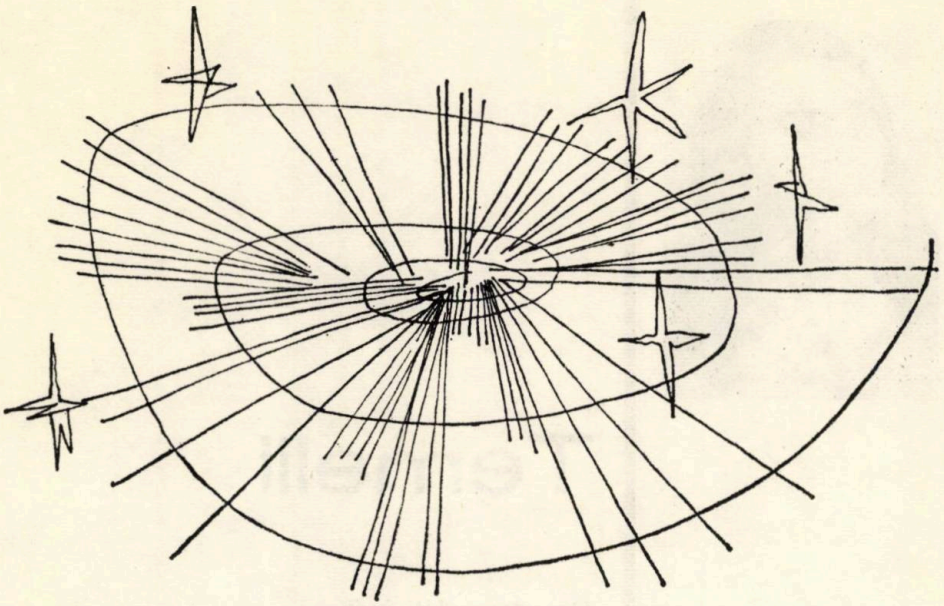

Nimic nu-i mai trist
acum,
ca un cîntec
cînd cerul se pierde
adînc în uitare ;
crăpat de lumină
aşteaptă Bărăganul,
în mîinile negre
cu pîine şi soare...

Desen de *Victor Bălan*,
Liceul „M. Eminescu", Bucureşti

Lelia Rădulescu

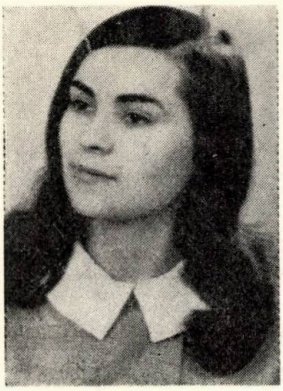

Născută în 1953 într-un sat din Vrancea. Elevă în clasa a XII-a a Liceului nr. 2 Rm. Sărat.

Debutează la 15 ani în ziarul *Viața Buzăului*. Publică apoi în *Preludiu*. Colaborează în continuare la *Ateneu*, *Amfiteatru*, *România literară*. La concursul de literatură *Omagial '71* cîștigă premiul U.T.C. și premiul special al juriului. A prezentat editurii *I. Creangă* un volum de povești. Premiul III la concursul național *Tinere condeie* — 1972.

Temelii

De cîteva vieți încoace
mă caută pe acasă doi bătrîni
sprijiniți într-un ciot
de vorbă cuminte...
Aciuiat la temelia unei fapte
mă strigă șarpele casei
și eu ies din mugur de fluier
mai ninsă cu un cîntec
și-i las să vorbească
despre mîna mea
care seamănă a fîntînă —
dacă te uiți la ea dinspre lună —
și despre munții aceștia
care sînt uriașe semințe —
dacă te uiți la ei dinspre soare —
și despre verde prispa aceasta
care e rîurit Bărăgan —
dacă te uiți cu mîinile
streșini la suflet...

Emil Albișor

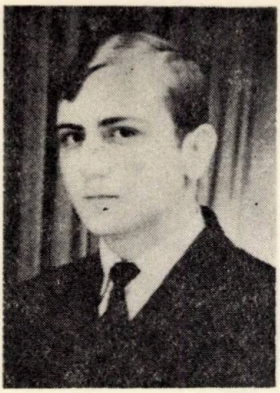

Născut în anul 1954, în satul Izimșa, comuna Obîrșia de Cîmp,— Mehedinți. Elev în clasa a XI-a a liceului din Vînju Mare.

A debutat în 1969 în ziarul *Viitorul*. A fost inclus în antologia județeană *Mehedințul literar* și în antologia națională *Ritmuri solare*. A colaborat la *Amfiteatru* și *Preludiu*.

Poem pentru tînăra generație

Mi-am făurit lîngă tîmplă
legenda și tăcerea.
Mi-am măsurat izbînda
prin seculare ploi
Și-am plîns pentru fiecare bucurie,
pentru fiecare fluviu
ancestral, tălmăcit între ape.
M-am născut lîngă inima țării
și-am țîșnit lîngă ea —
renăscută minune.
Am mușcat glia
cu dinții de durere
și nu m-am întors,
n-am șuierat la tristețea amiezii
și n-am tăcut cînd cuvîntul
se năștea răzvrătind amintirile,
Am cîntat și-am sperat
lîngă coardele lirei rătăcite-ntre schele
și gînd pentru vise-am căutat.
M-am trezit și-am iubit florile,
am cerut pîine
și pîine erau zorile.
Am cerut viață —
viață și pîine.
Eu, nenăscutul
mă nășteam din legende.

Anca Bejan

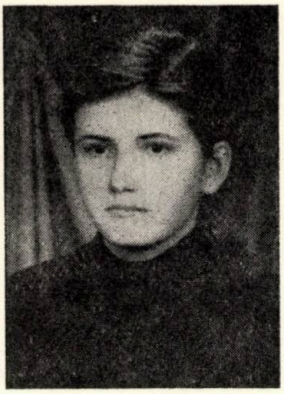

Născută în 1954, la Brăila. Elevă în clasa a XI-a a liceului „N. Bălcescu". A obținut premiul întîi pentru poezie la concursul național al pionierilor. Membră a cenaclului școlii și al orașului. Prezentată la emisiuni radiofonice. Publicată în antologiile taberelor de creație, *Copii-poeți* și *Crisalide*; de asemenea, în *Cutezătorii*, *Preludiu*, *Amfiteatru*.

Noaptea de ploi

Frumos a fulgerat în noaptea-aceea
Cînd lumina a scăpat de sub legi
Iar eu renășteam în scutecele roditoare ale ploii
Cu mîinile scăldate în tunete...
Zilele toate se cereau trăite din nou
În lungile clipe de spaimă
Și senzațiile își tulburau rădăcinile
În fluviu perpetuu.

Jertfa adusă pămîntului
A prins durere-n călcîiul copacului
Și somnul îmbrățișat în carnea cascadelor
A redevenit pasăre, om.
Frumos a fulgerat în noaptea aceea
Cînd timpul a început să străpungă tăcerea
Mai albastră decît verdele copilăriei
Iar eu renășteam în scutecele roditoare ale
ploii...

Ioan Petraş

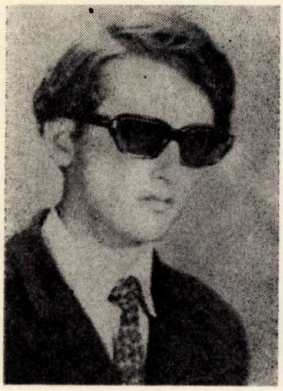

Născut în anul 1954, în comuna Sîncel, jud. Alba. Elev în clasa a XI-a a liceului „Iacob Mureşianu" din Blaj. Colaborează cu versuri la revista şcolii, la *Preludiu* şi *Amfiteatru*. Inclus în antologia naţională *Ritmuri solare*. Pregăteşte un volum de versuri.

Olarului

Olarule, de veacuri te caut jos, prin lut...
Vrînd să-ţi ajung la miezul înaltelor iubiri
Dau de-o ulcică veche cu roşul smalţ durut
De-atîta strîns în palmă şi aprige ciocniri.

Mi-aduc aminte vîntul cum o mişca-n lumină
Cînd şovăia — spirală — pe roata ta cu har
Visînd, pînă la stele să-nalţe-aroma plină
Cotnarului de aur, pelinului amar.

Ai modelat iubirea de ţară-n buza cănii
Şi-n vremuri de urgie ascuns-o-ai sub scut
La rădăcini de codri ce n-au bătut mătănii,
Şi poate de aceea te caut jos, prin lut.

Mariana Flămând

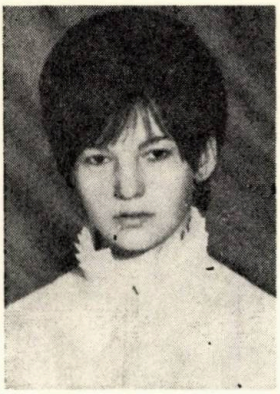

Născută în anul 1953, în comuna Rebrișoara, județul Bistrița-Năsăud. Elevă în clasa a XII-a a liceului nr.1 din Năsăud.

Colaborează la reviste școlare, la presa locală, la *Preludiu*. Inclusă în antologia națională *Ritmuri solare*.

Așteptare

Din izbirea apei de țărm
copiii culegeau melci
pentru joacă,
dar urma noastră
pe nisip
neștearsă încă
mai aduna soare
pentru împlinirea ei.

Cornel Dănăilă

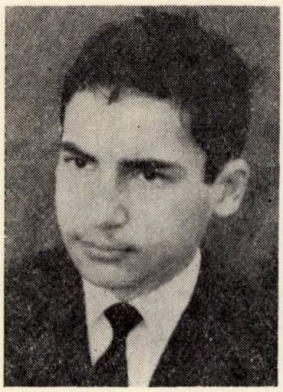

Născut în anul 1954 la Cîmpulung-Moldovenesc. Elev în clasa a XI-a a liceului „Dragoş-Vodă" din Cîmpulung, judeţul Suceava, unde conduce cenaclul literar şi colectivul de redacţie al revistei şcolii. Debutul l-a făcut în anul 1968 în revista *Cutezătorii*. Publică proze scurte şi pregăteşte un volum cu titlul provizoriu „Variantele aceleiaşi armonii".

Lacrima heraldică

Mai devreme sau mai tîrziu,
mai devreme sau mai tîrziu
vei adăsta senină...
E o umbră de cocor
într-o singuratică vale a plîngerii,
iubita mea ca un gînd odinioară,
în prima copilărie...
Acum seceta seceră cavalerii privirii ;
zadarnic vreau un nume frumos pentru durere...
Şi-apoi de s-ar face o zi lungă doar în mine
aş creşte din vrejuri de crin o cetate,
adormind într-un început de dimineaţă
cu pieptul în care lancea se zbate
ca un flaming obosit scandînd
abia-abia — apoi nimic, numele tău...

Olga Nagy

Născută la 16 ianuarie 1954, la Reşiţa. Elevă la liceul nr. 1 din Reşiţa. Laureată a concursurilor literare pioniereşti. Inclusă în antologia *Copii-poeţi*. A debutat la 20 aprilie 1968 în ziarul judeţean *Flamura*. A publicat în *Luceafărul, Tribuna, Orizont, Preludiu*, etc. Premiul II la concursul naţional Tinere condeie — 1972, Pseudonime: Olga Neagu, Horia Neagu, Alina Iris.

Pămînt

Pămîntul acesta plînge rîuri
Şi naşte copaci cu frunze somnoroase.
Poate nici obrajii copiilor
Nu-s atît de rotunzi şi de calzi
ca pămîntul.
Poate nici braţele mamei
nu-s atît de pline de linişte
Ca braţele pămîntului.
Poate nici o chemare
Nu e mai puternică
Decît chemarea lui
venită din cele mai dulci adîncuri.
Nu avem ochi şi urechi
decît pentru posibilul lui strigăt.
Şi el ne dă ţări, popoare, graiuri
...Şi cînd e trist plînge rîuri
Şi naşte copaci cu frunze somnoroase...

Dan Nicolau

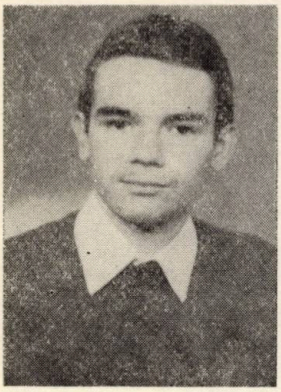

Născut în 1953, la Ploiești. Elev în clasa a XII-a a liceului nr. 2 din Ploiești. Membru al societății literare a liceului și redactor șef al revistei *Ritmuri noi*. Premiul I pentru poezie la concursul național al pionierilor. Prezent la emisiuni radiofonice și în antologiile *Excelsior* ale taberelor de creație. Publicat în antologiile *Copii-poeți*, *Ritmuri solare*, precum și în *Cutezătorii*, *Luceafărul*, *Preludiu*, *Amfiteatru* etc. Premiul II la concursul național *Tinere condeie* 1972.

Efigie românească

Înflorește sufletul meu ca un zarzăr frumos
Crește-n golul lui de lumină mereu altă floare
Bate un vînt de-amintiri pe deasupra, pe jos,
Și îmi naște chipul primenit de ninsoare.

Oriunde-aș sta curg păsări ca o ploaie secretă
Peste marginea castă a acestui pămînt.
Mi-am ars insomniile nopților albe de cretă
Să le dau un leac de neliniști și trudă-n cuvînt.

Unde-i un arbore răcoros e-un copil adormit
Cu brațele veșnic deschise spre soare...
Aici e, aici e pămîntul făgăduit —
La umbra copacilor lui îmi simt trupul mai tare.

TRADUCERI

În acest volum : traduceri în limba franceză de Olga Tătaru, Liceul „Gh. Lazăr", București.

G. Topîrceanu

Ballade de la mort

(Balada morţii)

Près du Topolog, de loin
il venait en bas
et devant une meule de foin
il tomba en voie.

Dans quel été ? Dans quel an ?
Les ans passent pêle-mêle.
Il était des pauvres gens
vivant de la pelle.

Au hasard, dans ce lieu
On l'a entrerré
où le chemin vers le hameau
passe par la forêt.

Maintenant sur son tombeau
les vieux peupliers
crient sans cesse vers leur Dieu,
le chaud vent d'été.

Jour par jour soleil-couchant
suivait son chemin.
Et l'oubli et puis le temps
lui offraient leur sein.

Le matin comme une fumée
monte des vallées.
Bruits des voix du sentier
osent l'approcher.

Sur les cîmes en argent,
quelques escarpins
épouvantent de temps en temps
la forêt de pins.

Seulement là, parmi les feuilles
jaunes, illuminées,
sur une branche de sycomore
l'oiseau étranger

Reste et écoute sans voix
— petit arpenteur sombre —
comment changent pas à pas
le soleil et l'ombre.

Ainsi, toujours le sachant,
voiles d'oubli l'entourent
et l'enterre dans son sein
l'Eternelle Nature.

L'été passe ; sur les sentiers
pleuvent les feuilles communes.
Passent de longues et tristes soirées
profondes nuits à lune.

Les nuages ensevelissent
la lune — blanche madone —
et sur son tombeau se hissent
les longs vents d'automne.

Nicolae Labiş

Fiançailles

(Logodna)

Le ceil humide est noir, les nerfs sont des
diables,
et les étoiles de fer se balancent dans la nuit.
Que le vent et la pluie écoutent, et les arbres,
mon souhait généreux qu'en désespoir je crie.

Et vos vies, qu'elles palpitent comme la voie
d'oseaux, ronde
sous le manteau d'un doux et idéal soleil ;
jamais qu'il ne resonne, dans les heures du
monde,
comme une plainte étouffée, votre verre
vermeil.

Que vos pensées jamais n'accusent une erreur,
que les plaintes du vent ne vous troublent
jamais,
et gardez tout au long de vos années en fleur
— sans le signe des terreurs — votre tendre
baiser.

Que dans vos doigts s'arrêtent les bagues candides,
que vous soyez les maîtres éternels de la vie,
vos rêves ne doivent pas être souillés d'un temps morbide
aux os décharnés résonnant dans l'étui.

Le ciel humide est noir, les nerfs sont des diables
et les étoiles de fer se balancent dans la nuit.
Que le vent et la pluie écoutent, et les arbres,
mon souhait généreux, qu'en désespoir je crie.

Lucian Blaga, *Noapte*
Desen de Pandele Călina,
Liceul de arte plastice „N. Tonitza",
București

VIAŢA
CĂRŢILOR

„CLOROFILIZATE ALBURI"

(*Jungla marină* de V. Poenaru, Editura Albatros)

La ce bun să discutăm despre greşeli şi stîngăcii în poezia lui Vasile Poenaru? Ca o scuză, se prezintă în faţa noastră cei 16 *ani fragezi şi frumoşi. Poţi să le găseşti vreun cusur? La ce bun să le spunem că uneori coerenţa în interpretarea unui mit sau a unui simbol este neinteresantă, mitul şi simbolul semnificînd entităţi labile, că alteori coerenţa e necesară, o coerenţă înţeleasă nu ca logică, ci ca insistenţă în timp, că este prematur să scrii ostentativ, dar nu contraindicat, că e bine să-ţi fii suficient şi o mulţime de alte lucruri mărunte, la ce bun? Se află, se ştiu.*

În curînd, voi propune să se vîndă poezie cu versul şi cu imaginea. Voi putea aduce acasă şi atîrna pe perete frumoase lucruri, precum această icoană:

Se strînge umbrela de lumină şi totul
este inundat de vrejii unor rîuri fluide, albăstrui.
Din ierburi se ridică tacticoşi, unul cîte unul
cărăbuşii aurii.
De după un copac agăţat de punctele cardinale
în plin zbor şi sigur vîsleşte Fecioara.

sau acest distih:

O, ţărmul greu, încovoiat de lună
fumează melancolic lumina amăruie.

Şi din floarea acestui cui, din ghemul de idei al căror capăt îl ţin strîns lipit de perete, voi desfăşura asfalt pentru baterea cîmpiilor în voie. Voi inventa explicaţii acestor minunate cuvinte şi le voi inventa urmări, voi construi frumoase călătorii cu ele drept carenă, numai cu ele şi cu mine, fără dezamăgiri.

Îmi plac de exemplu la nebunie „clorofilizatele alburi/în spume subţiri, friguroase". Mă duc cu gîndul la cartofii crescînd în beznă, la pigmentul tot mai rar înspre nord şi rezistenţa la reactivitate scăzută, la masive construcţii frigorifice, cenuşii conservate, imensa gelatină tremurătoare din care ne-am născut, hieraticul urs polar şi cîte altele...

Cîteva cuvinte despre „Necuvintele" lui Nichita Stănescu

Intr-o poezie preocupată mai ales de stabilirea unor raporturi cît mai originale între sufletul uman şi obiecte cu ajutorul cuvintelor, Nichita Stănescu încearcă să înlocuiască primul termen al raportului cu însuşi cuvîntul. El simte o voluptate puternică în a-l rosti, a-l sfîşia, a-l arunca din gura unui înţeles în gura altuia şi, în cele din urmă, în a-l vedea renăscînd triumfător din însăşi existenţa obiectelor. Cuvîntul e pentru poet un „joc al ielelor", precum pentru Camil Petrescu, ideile. Demiurgul e atît de adînc încrustat în trupul vorbelor pe care le reneagă dar nu le poate refuza, încît nu-l putem vedea altfel decît crucificat, ducînd o mînă la cap, rupînd firimituri dintr-o pleoapă şi întinzîndu-le blînd criticilor: „Pui, pui, pui, pui". În spaţiile hiperboreene ale gîndirii, poetul pluteşte cu presentimentul unui zeu. Un zeu nenăscut încă, pe care îl aşteptăm cu toţii să încolţească în geniul unuia sau altuia dintre poeţii contemporani. Mi-ar place să cred că la Nichita Stănescu — poet în aparenţă facil — expresia nu s-a născut ca o scuză pregătită din vreme pentru cazul în care diagnosticul posterităţii ar fi „poezia negestată", ci are valoarea unei promisiuni.

Rodica Ceterchi, anul IV,
Liceul „I L Caragiale"—Bucureşti

Concurs literar

Textele de mai jos fac parte din opere studiate la curs.
Pentru recunoașterea lor se acordă următorul punctaj :
— 1 punct — secolul în care a fost scris
— 1 punct — orașul unde a apărut
— 1 punct — autorul
— 2 puncte — titlul exact al operei
— 2 puncte — anul apariției

I. După ce se va priboli lumea de lingoarea în care se află, a grăit hatmanul sorbind cea din urmă picătură și privind pahărelul în zarea ferestrei, apoi să știți că se vor naște oameni care vor clădi o lume mai bună. Inflori-vor flori și se vor pîrgui holde pe gunoaiele trecutului.

II. Tot într-un timp, colo departe, în haosul zgomotos... trecătorii puteau vedea un moșneag micuț, intrat la apă, și scofîlcit, plimbîndu-se liniștit, cu acea liniște a mării, care, potolită în sfîrșit, vrea să se odihnească după zbuciumul unui năprasnic uragan.

III. Trebuie să ne împrumutăm, dar trebuie foarte bine să băgăm de seamă să nu pătimim ca negustătorii aceia carii nu își iau bine măsurile și rămîn bancruți... Vorbele streine trebuie să se înfățoșeze în haine rumănești și cu mască de rumân înaintea noastră.

IV. Ado'ncoace, pune pîlnia mare și toarnă cu vedrița să bem norocul lui Laiotă și-al neamului său de Basarabi — și zvîrlind pe gît un pahar de vin chihlimbariu, rînji ca cîinele cînd vede că i se gătește prada.

(Prezentarea textelor prof. NICOLAE SAFTU)

Trimiteți răspunsurile pe adresa Societății de științe filologice, Bd. Republicii nr. 55, sector III, București, menționînd pe plic: „Pentru concursul literar". Vă rugăm să semnați cu numele întreg, indicînd clasa, școala, orașul.

Examene, teze, emoții și...

— La îndemnul mamei sale, Caragiale i-a dat foc copilului care saluta milităreste.
— Controlorul trenului venise să vadă biletele celor care s-au urcat la stația următoare.
— Cațavencu zice că e progresist, dar de fapt este un burghez înnăscut care umblă după profituri personale.
— Tipătescu îl arestează inegal pe Cațavencu.
— Toate personajele din „O scrisoare pierdută" sînt lipsite de incultură.
— Caragiale demască moravurile moșierimii de a da nas copiilor lor.
— In „Vizită" Caragiale reprezintă un dialog între d-na Popescu și însuși persoana lui, făcîndu-i o vizită la domiciliu.
— O altă critică pe care Caragiale a scris-o cu multă dragoste zugrăvește ura față de autoritățile burgheze în „Arendașul român".
— D-na Popescu era mama unicului ei copil.
— Invățăturile lui Nea Goe Basarab...
— I.B. Deleanu nu-și termină studiile din cauza unui anume Bobi.

Lynx

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Coli tipo: 5

Tiparul executat sub comanda
nr. 290
la Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97
București
Republica Socialistă România.